Euroopan investointipankki

2-2000

Tiedote

2 - 2000 • N:o 105 ISSN 1025-0905

Sisältö

Innovaatio 2000 -aloite 1

Valtuuston jäsenet käsittelivät EIP:n haasteita 3

Innovaatio- ja tietoyhteiskunta: EU vastaan USA ja Japani 5

EIP:n pääomasijoitustoiminta Euroopan unionissa 9

Koulutuksen laatua kehitetään kaikkialla Euroopassa 13

EIP mukauttaa toimintarakenteitaan uusia tehtäviä vastaaviksi 16

Uusi AKT–EU-yhteistyösopimus 20

Aluekehityksessä rahoituksen laatu on määrää tärkeämpi 23

EIP-Foorumi 2000 - Bremen 26

"Innovaatio 2000 -aloite"

EIP nostaa keskeiseksi panostusalueeksi tietopohjaisen talouden

Euroopan investointipankin päähuomio tulee olemaan hankkeissa, jotka edistävät Euroopan unionin innovaatioita.

Pankin toimintojen painottaminen uuteen suuntaan noudattaa Lissabonin EU-huippukokouksen maaliskuussa vahvistamia uusia strategisia tavoitteita. EU-johtajien mukaan unionista on rakennettava yhä kilpailukykyisempi ja dynaamisempi talous, joka perustuu tietoon ja osaamisen.

EIP:n valtuusto, toisin sanoen EU:n valtiovarainministerit, hyväksyivät kesäkuussa pidetyssä vuosikokouksessa pankin Innovaatio 2000 -aloitteen. Tällä tavoiteohjelmalla halutaan tukea investointeja, jotka edistävät tietoyhteiskunnan kehittymistä, tutkimus- ja kehitystoimintaa, innovaatioita, kilpailukykyä sekä inhimillisen pääoman kartuttamista.

Tätä varten tullaan ottamaan käyttöön 12–15 miljardin euron lainaohjelma, joka kestää kolme vuotta. Valtuuston päätöksellä EIP sai myös mahdollisuudet kaksinkertaistaa pieniin ja keskisuuriin yrityksiin tehtävät pääomasijoitukset 2 miljardiin euroon.

Philippe Maystadt tähdensi valtuustolle, että ohjelman onnistunut täytäntöönpano edellyttää EIP:n, kansallisten ja paikallisten viranomaisten, pankin rahoituspartnereiden ja EU:n komission saumatonta yhteistyötä.

Innovaatio 2000 -aloite

Tämän aloitteen perusteella valtuusto hyväksyi suuren joukon käytännön toimenpiteitä, joilla EIP:n rahoitusta kanavoidaan seuraaville viidelle alueelle;

- **inhimillinen pääomanmuodostus:** rahoitetaan koulujen, ammattikoulujen ja yliopistojen tietotekniikkahankintoja sekä luototetaan tietotekniikan alan koulutuskeskuksia;
- **tutkimus ja kehitystoiminta:** yhteisrahoitetaan yksityisen ja julkisen sektorin tutkimusohjelmia, yritysten T&K-investointeja, tutkimusverkostoja, huippuosaamiskeskuksia ja toimenpiteitä, joilla rohkaistaan pk-yritysten osallistumista tutkimusohjelmiin;
- **tietotekniikka- ja tietoliikennetekniikkaverkot:** rahoitetaan yleiseurooppalaisia laajakaista- ja multimediaverkkoja sekä aineellista ja virtuaali-infrastruktuuria, jotta viestintäverkot ja -palvelut ovat tasapuolisesti kaikkien ulottuvilla varsinkin unionin muita heikommin kehittyneillä alueilla. Tämän alan EIP-luototus keskitetään innovatiivisiin teknologiahankkeisiin, joita ovat muun muassa ASDSL, xDSL ja UMTS;
- **innovaatioiden levittäminen:** rahoitetaan online-terveydenhuoltopalveluita ja tietotekniikan käyttöönottoa niin, että EU-kansalaiset pääsevät tietoverkkojen kautta lähemmäksi paikallisviranomaisia ja julkisia palveluita; autetaan yrityksistä varsinkin pk-yritysten varustamista uudella tehokkaalla tietotekniikalla;
- **pk-yritysten toimintaedellytysten ja yrittäjyyden kehittäminen:** vahvistetaan riskipääomina annettavaa tukea innovatiivisten pk-yritysten kehittämiseksi, edistetään tiedekeskusten ja yritys-hautomoiden perustamista sekä tuodaan markkinoille uusia tuotteita, jotka on luotu palvelemaan hyvin pienten yritysten tarpeita.

Näitä EIP:n uusia toiminta-alueita tuetaan **erityisestä lainaohjelmasta, joka on suuruudeltaan 12–15 miljardia euroa seuraaville kolmelle vuodelle**. Tässä ei ole kysymys vain luotonannon volyymin kasvattamisesta. Kysymys on ennen kaikkea EIP:n perinteisten rahoitustoimien uudenlaisesta suuntaamisesta laadullisesti sellaisille toimialoille, jotka tuottavat huomattavan suurta lisäarvoa uuden teknologian vaikutuksella, mikä näkyy myönteisenä talouskehityksenä. Tästä syystä pankki laajentaa omaa rahoitusinstrumenttiensa kirjoa sekä tavoittelee uusia kumppaneita ja asiakkaita. Tällä pyritään erityisesti ottamaan huomioon EIP:n rahoitustoimien laajentaminen aineettomiin investointeihin.■

Pääomasijoittaminen ja EIR-uudistus

Keskeinen elementti Innovaatio 2000-aloitteessa on EIP:n toiminnan laajentaminen pk-yritysten riskipääomarahoituksen edistämiseksi.

Valtuusto nosti EIP:n riskipääomavarausta miljardista eurosta kahteen miljardiin euroon, jotka otetaan EIP:n toiminnan voittovaroista. Riskipääomavarauksen ensimmäiset miljardi euroa rahoitettiin vuosien 1996, 1997 ja 1998 tuloksesta. Tilikauden 1999 voittovaroista on nyt jo otettu käyttöön 500 miljoonaa euroa lisää. Loppuosa nostetaan vuosien 2000–2002 tuloksista tarpeen mukaan.

Valtuusto myös hyväksyi Euroopan investointirahastoa koskevan uudistuksen, jolla laitokselle on tarkoitus antaa EIP-ryhmässä pääomasijoittajan erikoisrooli. Vaikka rahaston kolmikantayhteistyö säilyy (EIP, Euroopan komissio ja liikepankit omistavat rahaston), uudistuksen tavoitteena on tehdä EIP:stä pääomistaja, joka myös vastaa laitoksen toiminnasta.

EIP-ryhmän pääomasijoitustoiminnan (1,2 miljardin euron sitoumukset) keskittäminen kokonaisuudessaan EIR:ään parantaa merkittävästi rahaston rahoitus- ja toimintakykyä sekä mahdollistaa toimintojen suuntaamisen entistä tehokkaammin riskirahoituksen pitkälle erikoistuneella toimintakentällä. Uudenlaiset suhteet auttavat myös EIP:tä ja EIR:ää sovittamaan yhteen asiantuntemuksensa hedelmällisesti uusien rahoituspalveluiden käyttöönotolla pk-yritysten tukemiseksi. Uudenlaiset suhteet myös kasvattavat EIP-ryhmän toimintojen katalysaattorivaikutusta Euroopan pankki- ja rahoitusyhteisölle.

Valtuuston kokouksessa 5. kesäkuuta Luxemburgissa: EIP:n pääjohtaja Philippe Maystadt ja valtuuston puheenjohtaja, Britannian valtiovarainministeri Gordon Brown.

Valtuuston jäsenet käsittelivät EIP:n haasteita

Katsauksessaan EIP:n valtuustolle Philippe Maystadt toi esille Innovaatio 2000 -aloitteen ja jäsenehdokasmaiden rahoituksen tärkeimpinä tehtävinä

"Lissabonin Eurooppa-neuvoston päätökset sisältävät selvän tuen EIP:n Innovaatio 2000 -aloitteelle seuraavilla viidellä alueella: inhimillinen pääoma, pk-yritykset ja yrittäjyys, tutkimus- ja kehitystoiminta, informaatio- ja viestintäverkot sekä innovaatioiden levittäminen.

Innovaatio 2000 -aloitteen yksi tärkeä elementti on ehdotus käyttää vielä miljardi euroa pankin ylijäämävaroista pk-sektorin pääomarahoitukseen. Tämä ehdotus tulee aivan oikeaan aikaan, sillä pankki on tehnyt sitoumukset joko suoraan tai Euroopan teknologian rahoitusjärjestelmän kautta Euroopan investointirahastolle annetuil-la valtuuksilla kokonaisuudessaan ensimmäisen miljardin euron riskipääomavaltuuksien osalta, jotka te hyväksyitte 1997.

"Mini-Marshall-apu" tärkeimpänä tehtävänä

Pankin kokonaisrahoitus Keski- ja Itä-Euroopassa nousee lähivuosina yli 17 miljardiin euroon. Luototuksella valmistellaan kohdemaita EU:n jäsenyyteen.

En haluaisi yliarvioida tämän sitoumuksen tärkeyttä, mutta haluan todeta, että jotkut huomioitsijat ovat verranneet sitä naapureillemme idässä annettavaksi "mini-Marshall-avuksi". Haluaisin myös huomauttaa, että puolet tästä määrästä eli 8,5 miljardia euroa vuosille 2000–2003, myönnetään pankin omilla riskeillä. Loppuosa eli 8,7 miljardia vuosille 2000–2003, tulee neuvoston EIP:lle antamista uusista lainavaltuuksista.

Olen tietysti täysin tietoinen siitä, että hyvä huolenpito näistä valtavan suurista rahoitusvaroista on suurimpia haasteitamme tulevina vuosina. Voin varmasti vakuuttaa teille, että tämän ohjelman valvonta tulee olemaan pankissa yksi tärkeimpiä tehtäviämme.

Juuri tämän vuoksi hallitus on vastikään päättänyt pankin operatiivisia osastoja koskevasta merkittävästä uudelleenjärjestelystä. Uusi toimintarakenne yhdistää jäsenyyttä hakeneet maat ja jäsenvaltiot, mikä tekee helpommaksi viedä toiminnot ja käytännöt, siirtää tietotaitoa sekä vauhdittaa jäsenyyttä hakeneiden maiden kytkeytymistä Euroopan unioniin. *(Ks. myös sivut 16 –19.)*

EIP vuonna 1999

	1999	1998
		(milj. euroa)
Allekirjoitetut lainasopimukset	31 800	29 526
- EU:n alueella	27 765	25 116
- EU:n ulkopuolella	4 035	4 410
Varainhankinta	28 355	30 098
Ulkona oleva lainakanta	178 775	155 333
Omat varat	20 494	19 306
Nettovoitto	1 067	1 195
Taseen loppusumma	201 104	176 544
Merkitty pääoma (31.12.)	100 000	62 013

Philippe Maystadtin huomioita

Lainanannosta

"EU:n alueella haluaisin painottaa pk-yritystoiminnan edistämistä globaalilainatoiminnalla rahoitusyhteistyöhön osallistuvien kumppaneidemme kanssa (2,8 miljardia euroa) sekä osallistumisella pääomasijoitusrahastoihin (1999 hyväksyttiin 470 miljoonaa euroa). EIP on myös lisännyt panostustaan liikenteen, energiansiirron ja televiestinnän Euroopan laajuisten verkkojen hyväksi (rahoitusta on myönnetty yli 10 miljardia euroa).

Valtaosa Euroopan unionin ulkopuolelle suuntautuvasta toiminnastamme kohdistui Keski- ja Itä-Euroopan hakijamaihin ja Kyprokseen. Keski- ja Itä-Euroopassa pankki on ylivoimaisesti suurin monenkeskinen rahoituslaitos".

Varainhankinnasta

"Eurolainaus vuoden 1999 varainhankinnasta oli 41 prosenttia. Siitä puolet tapahtui EARN-emissiosopimuksen perusteella. Pankin tavoitteena on toimia valtiollisten lainanottajien ensiluokkaisena täydentäjänä, ja uskoaksemme olemme edistyneet merkittävästi tässä tavoitteessa. Emissiot Englannin punnan ja Yhdysvaltain dollarin markkinoilla olivat noin puolet viime vuoden varainhankinnasta".

Pankin taseesta

"Liiketoiminnan tulos viime vuonna oli 1 187 miljoonaa euroa, mikä vastasi 5,8 prosentin tuottoa omalle pääomalle. Bruttovoiton aleneminen vuodesta 1998 (1 345 miljoonaa euroa) selittyy varainhallinnan alentuneista tuotoista ja antolainauksen korkomarginaalien kaventumisesta. Hallintokulut kasvoivat 12,4 prosenttia edellistä vuodesta. Pääsyynä tähän on 10 miljoonan euron osuus HIPC-aloitteessa (ks. s. 27) sekä ylimääräiset maanjäristysavustukset Turkille ja Kreikalle sekä lahjoitus Kosovolle (yhteensä 2,6 miljoonaa euroa)".

EIP:n rahoitustoiminnassa jäsenehdokasmaissa noudatetaan samoja kelpoisuuskriteereitä kuin EU:ssa. Ympäristöhankkeiden osuus koko-naislainoituksesta on tarkoitus nostaa neljännekseen.

Vaikutusta pyritään maksimoimaan pankin ja komission sekä sen uuden ISPA-ohjelman välisellä jatkuvalla saumattomalla yhteistyöllä, johon myös osallistuvat kohdealueella toimivat monenkeskiset laitokset.

Valtiovarainministereitä EIP:ssä: Belgian Didier Reynders (jolle nyt siirtyvät EIP:n valtuuston puheenjohtajan tehtävät) sekä Ranskan Laurent Fabius.

Helsingin huippukokous hyväksyi Turkin virallisesti jäsenehdokkaaksi. Tämän päätöksen mukaisesti Turkki luonnollisesti sisällytetään jäsenyyteen valmistavan rahoitusjärjestelmän maalistaan.

Muissa jäsenehdokasmaissa jäsenyyteen valmistavan rahoitusjärjestelmän nojalla tapahtuva lainananto riippuu tavallisista ehdoistamme etenkin vakuusjärjestelyiden osalta." ■

EU vastaan USA ja Japani: kuromassa etumatkaa kiinni – mutta paljon vielä tehtävää

Innovaatio- ja tietoyhteiskunta

Lissabonin huippukokous päätti maaliskuussa toimista sen varmistamiseksi, että Euroopasta tulee maailman kilpailukykyisin ja dynaamisin tietopohjainen talous. Mikä on tilanne Euroopassa tänä päivänä innovaatioiden, tutkimus- ja kehitystoiminnan (T&K) sekä tietoyhteiskunnan suhteen verrattuna Yhdysvaltoihin ja Japaniin? Kaksi EIP:n hankkeet-osaston tekemää taustatutkimusta selventävät nykytilannetta.

EU:n yksityisen sektorin pitää lisätä T&K-menoja

Uusi teknologia on keskeisin käyttövoima edistämään talouskasvua ja useimmat innovaatiot ovat seurausta tietoisesti tehdyistä taloudellisista päätöksistä, mitä tulee voimavarojen suuntaamiseen tiedon tuottamiseen.

Eurooppa käyttää suhteellisen vähän resursseja tiedon tuottamiseen tärkeimpiin kansainvälisiin kilpailijoihin, Yhdysvaltoihin ja Japaniin, verrattuna. Tämä pitää paikkansa erityisesti tutkimus- ja kehitystoiminnassa. T&K-menot Euroopassa ovat 1,8 prosenttia bruttokansantuotteesta. Vastaavat prosenttiluvut ovat 2,8 prosenttia Yhdysvalloissa ja 2,9 prosenttia Japanissa. On hyvin vähän merkkejä siitä, että Eurooppa saavuttaisi näiden maiden etumatkan ajan myötä. Lisäksi erot T&K-menoissa suhteessa bruttokansantuotteeseen EU-maiden kesken ovat valtavat (suuruusluokkaa 7:1). *(Kaavio 1)*

Jotta innovaatiotoiminta olisi menestyksellistä, tarvitaan sekä

I. EU-maiden T&K-menot suhteessa BKT:hen, prosenttia.

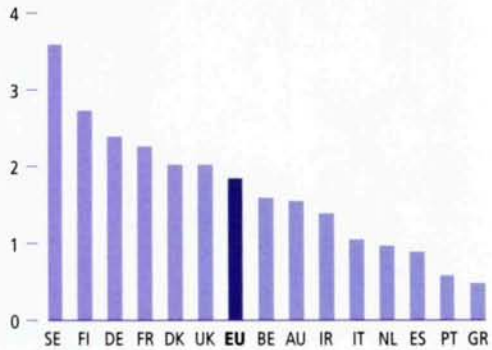

Lähde: OECD

II. Tutkijoiden osuus työvoimasta yrityssektorilla, prosenttia.

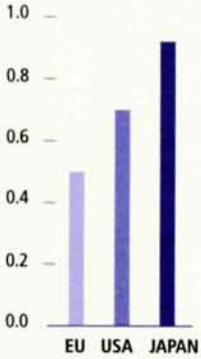

Lähde: OECD

asianmukainen tutkimusympäristö että muita houkuttelevia kannustimia tutkijoille. Näiden sisäisten tekijöiden yhteisvaikutuksen vuoksi on olemassa vaara, että teknologiset erot kasvavat Euroopan eri alueiden välillä. Tarvitaan korvaavia toimenpiteitä, joilla voidaan nostaa heikommin kehittyneiden alueiden kykyä hyödyntää teknologiaa.

Vaikka perustutkimukseen varatut resurssit ja julkisten organisaatioiden tutkimustoiminta ovat samalla tasolla Euroopan unionissa ja USA:ssa, erot yritysmaailman T&K-toiminnassa ovat varsin suuret.

Eurooppalaisen yksityisen yrityssektorin T&K-toiminta on huomattavasti vähäisempää Yhdysvaltoihin ja Japaniin verrattuna. Henkisten voimavarojen kohdentaminen T&K-toimintaan on Euroopassa myös paljon vähäisempää: Euroopassa on viisi tutkijaa tuhatta työntekijää kohti, kun vastaavat suhdeluvut USA:ssa ja Japanissa ovat seitsemän ja yhdeksän. Tietopohjaiseen talouteen siirryttäessä Eurooppa on siten heikommin varustautunut inhimillisellä pääomalla kuin USA ja Japani. *(Kaavio 2)*

Ongelma ei ole niinkään kasvattaa julkisten laitosten tutkimusrahoitusta kuin saada yksityinen sektori lisäämään T&K-menojaan. Siitä huolimatta on olemassa huomattavat mahdollisuudet nostaa EU:n julkisen T&K-toiminnan tehokkuutta erityisesti koordinoimalla julkista T&K-rahoitusta jäsenmaiden kesken. Tällä tavalla voitaisiin välttää tarpeetonta päällekkäisyyttä sekä lisätä synergiaa.

Yksityisrahoitteisesta T&K-toiminnasta suuryritykset rahoittavat 80 prosenttia ja pk-sektori 20 prosenttia. Vertailun vuoksi pk-sektorin osuus on alempi Yhdysvalloissa (15 %) ja Japanissa (6 %). Euroopan unionin innovaatiot ovat siten suhteellisesti riippuvaisempia pk-sektorista kuin muualla. Tämän takia pk-yritysten innovaatiokyky on tärkeää. Pk-sektori pääsee huonommin käsiksi julkisiin varoihin kuin suuryritykset; vain yhdeksän prosenttia pk-sektorin tutkimus- ja kehitysmenoista on valtiorahoitteista, kun vastaava prosenttiluku suurissa yrityksissä on 13 prosenttia. Pk-sektorin innovaatiorahoitukseen pääsyn helpottaminen parantaisi merkittävästi eurooppalaisen teollisuuden innovointikykyä.

On näyttöjä siitä, etteivät eurooppalaiset suojaa riittävässä määrin innovaatioidensa tuloksia patentein. Eurooppalaiset yritykset ovat suhteellisesti haluttomampia hankkimaan patentteja kuin yritykset USA:ssa ja Japanissa. Tästä seuraa heikentynyt tekniikan maksutase, joka sisältää muun muassa tulot lisensioinnista, patenteista ja tietotaidosta. Tase on positiivinen USA:n ja Japanin kohdalla. Tämän negatiivisen suuntauksen kääntämiseksi uudelle polulle eurooppalaisia keksijöitä – yliopistot, yritykset, yksityiset tutkimuslaitokset – pitäisi rohkaista lisäämään keksintöjensä ja henkisen omaisuuden patentoimista. *(Kaavio 3)*

III. Tekniikan maksutase (mrd. euroa)

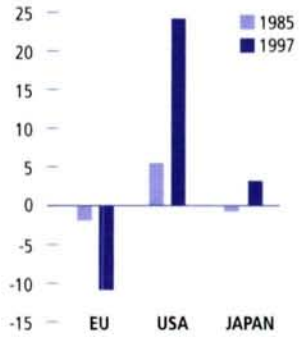

Lähde: OECD

Pääomasijoitusmarkkinat ovat yhä vahvempi innovaatioiden rahoituslähde ja ne myös edistävät uusien ideoiden muuttumista menestystarinoiksi. Tämä rahoitusmuoto on Euroopassa varsin nuorta verrattuna Yhdysvaltoihin. Tästä syystä eurooppalaiset markkinat ovat myös kehittyneet heikommin. Pääomasijoittaminen Euroopassa kohdistuu toistaiseksi voimakkaasti riskipääomakierron myöhemmälle vaiheelle. Aikaisen vaiheen ja käynnistysvaiheen rahoitus ovat vain pikkuruinen osa Euroopan riskipääomarahoituksesta. Juuri tämä osa tuottaa valtaosan innovatiivisista liikeideoista, minkä vuoksi sitä pitäisi tukea.■

Harald Gruber,
Hankkeet (Projects Directorate)
Puhelin +352 4379 8606
S-posti h.gruber@eib.org

Tarve julkisen vallan toimintaan EU:n tietoyhteiskunnassa

Tietoyhteiskunta etenee Euroopan unionissa (1), mikä näkyy esimerkiksi Internet-liittymien räjähdysmäisenä kasvuna vuodesta 1995. Euroopan unioni näyttää kurovan umpeen Yhdysvaltain tällä alueella saamaa etumatkaa, vaikkakin tietoyhteiskunta on vielä paljon heikommin kehittynyt unionissa kuin Yhdysvalloissa. EU:n tietotekniikka- ja tietoliikennetekniikkamenot ovat nykyisin yhteisesti noin 6 prosenttia bruttokansantuotteesta, kun tämä osuus on Yhdysvalloissa 7,5 prosenttia ja Japanissa 7,4 prosenttia.

Tietotekniikan ja tietoliikennetekniikan kehitys ei etene samaa vauhtia kaikissa maissa tai alueilla, erityisesti markkinakyllästymisen alkuvaiheissa. Vuonna 1998 erot mikrotietokoneiden määrässä sataa asukasta kohti EU-maissa olivat varsin suuret vaihdellen kymmenestä runsaaseen 50:een. Sama pätee myös Internetin leviämiseen: Internetliittymien tarjoajien määrä vaihteli alle viidestä yli 90:een. Tietotekniikan ja tietoliikennetekniikan leviäminen vaihtelee myös sosiaaliryhmien välillä riippuen pääasiassa tulotasosta, sekä elinkeinoelämän eri alojen välillä eri maiden sisällä.

On olemassa vaara, että alemmat tuloryhmät ja unionin alikehittyneet alueet eivät ota käyttöön uusia tekniikoita, millä on vakavat seuraukset niiden tulevalle taloudelliselle kehitykselle. Tai mikäli ne ottavat käyttöön nämä tekniikat, ne ovat vain passiivisia toimijoita tässä prosessissa samalla kun suurimman hyödyn korjaavat yksittäiset ihmiset, yritykset ja laitokset ydinalueilla, joilla esteet tietoyhteiskuntaan osallistumiseen ovat matalammat.

On arvioitu, että EU:n alueella "tietoyhteiskuntatoimialojen"osuus kokonaistuotannon kasvusta on jo noin 15 prosenttia ja Euroopan uusista työpaikoista 25 prosenttia. (2) Yhdysvaltain kokemusten mukaisesti Euroopan unionin alueella on myös selvästi nähtävissä innovaatioiden vauhdittuminen. Tämän pitäisi lisätä tuottavuutta ja tuotosta pitkällä aikavälillä, mihin liittyy ennen näkemätön vyöry toimialajärjestelyjä ja uusia yrityksiä. Innovaatiot eivät tietystikään rajoitu tietotekniikoihin, teknistä edistymistä tavataan monilla sektoreilla, mutta tietotekniikka on tämän tuottavuuden ja taloudellisen kasvuprosessin merkittävä tekijä. Uusien tekniikoiden vaikutus talouden suorituskykyyn on tosin riippuvainen siitä, miten joustava talous on omaksumaan muutoksia. Ja jotkut Euroopan unionin kansantaloudet ovat vielä huomattavan jähmeitä.

Internet on vahvistanut kehitystrendin suuntaa kohti nopeaa televerkkojen kautta tapahtuvaa tietoliikenteen kasvua. Koko maailman tasolla Internetin kehitystä ohjaa kaksi päätekijää: käyttäjien määrän huikea kasvu ja tietosisältöisten Internetsovellusten tarjonnan lisääntyminen. Tämä merkitsee, että yhä suuremmassa määrin pääsy nopeisiin verkkopalveluihin kohtuullisella hinnalla (erityisesti kiinteillä maksuilla) on avainasia tietoyhteiskunnan kehittymisessä.

Teleliikenne muuttuu ratkaisevasti

Tietojen siirto on pian vallitseva liikennemuoto televerkoissa äänen siirron jäädessä toisarvoiseen asemaan. Jotkut analyytikot uskovat, että vuoteen 2005 mennessä jopa 90 prosenttia kokonaisliikenteestä liittyy tiedonsiirtoon, kun taas ääniliikenteen osuus on ainoastaan 10 prosenttia. Tämä merkitsee dramaattista muutosta globaalisti teleliikennetoiminnassa alan organisaatiosta hinnoittelupolitiikkaan ja verkoston rakenteesta investointistrategioihin.

Internetin ja muun tietoliikenteen voimakas kehittyminen kasvattavat vaatimusta nopeasta siirtoliikenteestä ja laajemmasta kaistaleveydestä. Tietoliikenneverkkojen kapasiteetinrajallisuus valtaosassa paikallisliityntäverkkoja on merkittävin pullonkaula, johon tietopalvelujen kasvu saattaisi juuttua. Tätä tilannetta vastaan yritetään ponnistella kahdella meneillään olevalla aloitteella yhtäältä olemassa olevien tavanomaisten puhelinlinjojen ja kaapeliverkkojen parantamiseksi, toisaalta langattomien verkkojen, erityisesti matkapuhelinverkkojen, parantamiseksi.

Tämä kehityssuunta yhdistettynä uusien toimijoiden tuloon markkinoille on teletoiminnan investointien voimakas moottori. Uusi investointisykli riippuu pääomasta, joka on välttämätöntä ylläpitämään, parantamaan ja laajentamaan verkkoja, sekä vastaamaan vaatimukseen suuremmasta siirtonopeu-

---

(1) Termi "tietoyhteiskunta" on määritelty tässä seuraavasti: "tämänhetken yhteiskunta, jossa kustannuksiltaan alhainen tieto ja tietovarasto sekä siirtotekniikat ovat yleisesti käytössä" (Euroopan komissio, PO V, 1997).

(2) Euroopan komissio, vuoden 1999 tietoliikennekatsaus.

On olemassa vaara, että alemmat tuloryhmät ja unionin alikehittyneet alueet eivät ota käyttöön uusia tekniikoita.

desta. Investoinnit, jotka mahdollistavat tulevan tieto- ja suurinopeuksisten palvelujen kehittymisen, muodostavat valtaosan tulevaisuuden investoinneista. Tietoyhteiskunnan kehittyminen johtaa myös uusien, erityisesti Internetiin liittyvien tietotekniikkayritysten voimakkaaseen lisääntymiseen.

Tietoyhteiskuntaan siirtyminen kärkitavoitteena

Tietotekniikan- ja tietoliikennetekniikan käytön laajeneminen edellyttää usein muutoksia työkulttuurissa, yritysten toimintaorganisaatiossa ja elämäntyylissä. Vaikkakin ihmisten käsitykset näiden tekniikoiden eduista ovat muuttumassa hyvin nopeasti, on silti vielä suuri määrä kuluttajia ja pienyrityksiä, jotka eivät näe niitä hyötyjä, joita tieto- ja viestintätekniikan hyväksikäyttö tarjoaa.

Tarvitaan voimakkaita yhteiskunnan toimia, joilla pyritään karsimaan tietotekniikan ja tietoliikennetekniikan kehittymisen esteet varsinkin alhaisilla tulotasoilla ja unionin muita heikommin kehittyneillä alueilla.

Tämän mukaisesti suurin osa Eurooppaaloitteen kymmenestä ensisijaisesta toimesta ovat samantyyppisiä, kuten seuraavat:

- Koulutus- ja ammattikoulutustoimintaa pitää uudistaa vastaamaan tietotekniikan ja tietoliikennetekniikan vallankumousta niin, että yleinen tietämys uusien tekniikoiden mahdollisuuksista lisääntyy ja että niitä osataan käyttää. Oppilaitosten tulee täyttää yritystoiminnan ja teollisuuden tieto- ja tietoliikennetekniikkatarpeet.

- On ryhdyttävä toimiin tieto- ja tietoliikennetekniikoiden käyttöönoton lisäämiseksi pk-sektorilla.

- Julkista sektoria on yleisesti tuettava niin, että se pystyy siirtymään nopeasti tieto- ja tietoliikennetekniikkaan sekä sopeutumaan uusiin muuttuneisiin työmenetelmiin.

Markkinoiden vapauttaminen on tärkein toimenpide kehittää Euroopan telesektoria ja siihen liittyviä toimialoja ja sillä keinoin helpottaa tietoyhteiskunnan kehittymistä. Siirtyminen avoimeen kilpailuun ei kuitenkaan ole vielä läheskään toteutunut. Jo kauan alalla toimineet operaattorit säilyttävät määräävän asemansa tietoliikennemarkkinoilla vielä pitkälle tulevaisuuteen. Tämän takia sääntelymenettelyillä on pidettävä huolta siitä, etteivät määräävät operaattorit käytä väärin markkina-asemaansa, sekä rohkaistava kilpailua. Sääntelyä vähennetään sitä mukaa kuin kilpailu markkinoilla lisääntyy.

EU:n telemarkkinoiden vapautuminen vuoden 1998 alussa on muuttanut perin pohjin perinteistä telesektoria. Vapaa kilpailu on muuttanut alan dynaamiseksi ja kykeneväksi sopeutumaan nopeasti uusiin haasteisiin niin kansallisella tasolla kuin maailmanlaajuisesti. Kilpailun nopeaa kehittymistä todistavat laskevat hinnat, uusien ja uudenlaisten palvelujen lisääntyminen sekä suurempi valinnanvara. Ulkomaanpuhelujen ja kotimaan kaukopuhelujen hinnat ovat alentuneet huomattavasti, noin 70 prosenttia markkinoiden vapauttamisen jälkeen joissakin EU-maissa. Paikallispuhelukilpailu on EU:ssa kuitenkin toistaiseksi hyvin vähäistä. Juuri tämän vuoksi telekilpailua pitää vahvistaa erityisesti paikallispuhelumarkkinoilla. Sitä varten komissio ehdottaa, että käytettäisiin sen vaikutusvaltaa rohkaisemaan paikallisverkkokilpailun avaamista koko EU:n alueella.

Uudet toimijat sekä innovatiiviset ja laajakaistapalvelujen tuottajat tulevat ensimmäisenä lähestymään markkinoiden optimaalisia segmenttejä. Nämä segmentit ovat pääasiallisesti kaikkein kehittyneimmillä alueilla ja puhelinpalvelujen suurkuluttajaryhmissä. Levittäytyminen markkinoiden vähemmän kiinnostaville segmenteille tulee myöhemmin. Tämä asettaa pienyritykset, alhaisen tulotason asuinalueiden kuluttajat ja yleisesti ottaen heikommin kehittyneet alueet epäedulliseen asemaan. Tämän takia on kohdistettava huomio siihen, että laajakaistapalvelut ovat tasapuolisesti kaikkien ulottuvilla (kuten esimerkiksi äskettäisellä ruotsalaisella aloitteella).

Tietotekniikka- ja tietoliikennetekniikkatoimintaa koskevat yhteiskunnan toimet pitää nähdä osana strategista tavoitetta tukea innovaatiotoiminnan kehitystä yleisesti.

Edellä esitetyt näkökohdat valottavat tietoyhteiskunnan merkittävää taloudellista ja sosiaalista vaikutusta. Se merkitsee mahdollisuutta parantaa elintasoa, mutta voi myös olla uhka kehitykselle, ellei unioni onnistu ottamaan käyttöön uusia tekniikoita ajoissa.■

Juan Alario,
Hankkeet (Projects Directorate)
(+352) 4379 8629
S-posti j.alario@eib.org

EIP:n pääomasijoitustoiminta Euroopan unionissa

EIP:stä on tullut kolmessa vuodessa riskisijoittamisen alan johtava julkinen toimija Euroopassa.

Yleisen käsityksen mukaan tulevaisuuden työpaikat syntyvät pitkälti uusien teknologiapohjaisten teollisuuden ja palvelujen alojen pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, jotka ovat uransa alkumetreillä. Tähän toteamukseen perustuu myös EIP:n aloite, jonka tarkoituksena on edistää voimakkaasti kasvavien pk-yritysten kehitystä. Oman pääoman saatavuus on hyvin suuressa määrin edellytys pk-yritysten liiketoiminnan kehittymiselle.

Amsterdamin Eurooppa-neuvosto esitti aloitteen pohjana olevan ajatuksen 16. kesäkuuta 1997 päätöslauselmassaan kasvusta ja työllisyydestä. Tämän jälkeen EIP on kanavoinut sekä suoraan että sisarorganisaatiolleen Euroopan investointirahastolle annetuilla valtuuksilla yli miljardi euroa pääomarahastoihin, joiden sijoituskirjo on hyvin laaja. EIP:stä on siten tullut tämän alan johtava julkinen toimija Euroopassa.

Näiden myönteisten tulosten pohjalta Lissabonin ylimääräinen työllisyyshuippukokous viime maaliskuussa kehotti pankkia lisäämään pääomasijoitustoimintaansa.

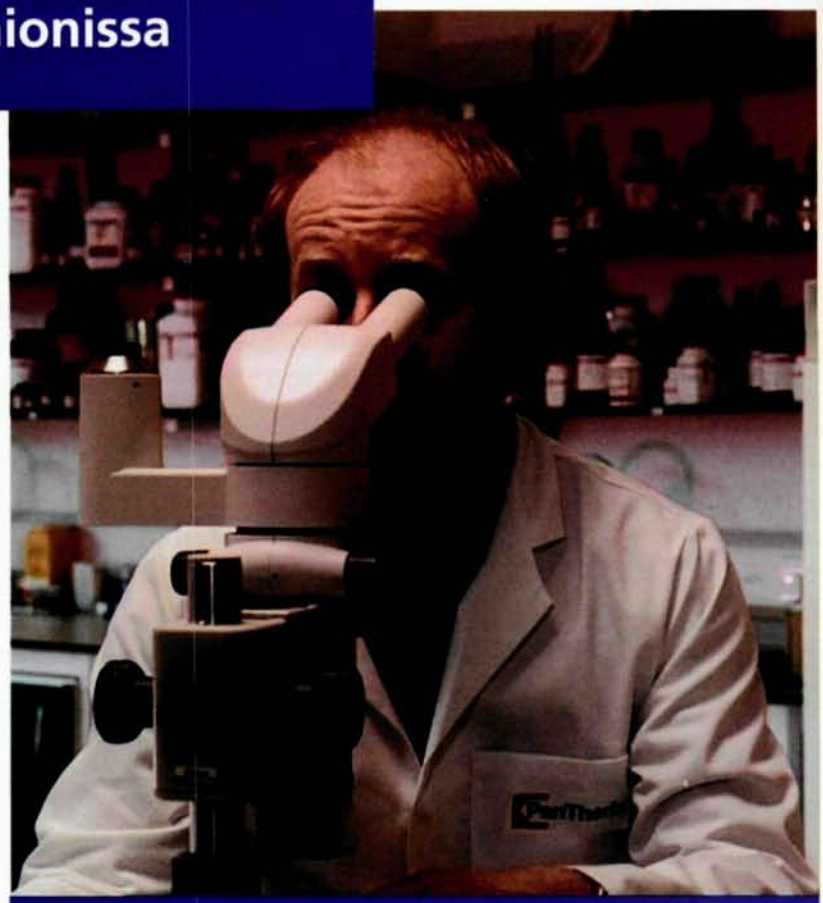

50 miljoonaa euroa yleiseurooppalaiseen bioteknologiarahastoon

EIP on tehnyt Merlin European Biosciences Fund -rahaston kanssa 50 miljoonan euron (33 miljoonan punnan) sopimukset, joilla on tarkoitus antaa osakepääomaa Euroopan johtaville biotekniikkayrityksille.

Rahastoa hoitaa Cambridgessa toimiva Merlin Biosciences, joka on Euroopan suurimpia biotekniikkayrityksiin erikoistuneita pääomasijoitusyhtiöitä.

EIP halusi tulla mukaan rahastoon, koska biotekniikan ala on keskeisessä asemassa Euroopan kilpailukyvyn parantamiselle. Euroopan uudet biotekniikkamarkkinat ovat vahvassa kasvussa, ja ne luovat huomattavaa kasvupotentiaalia talouskasvulle ja työllisyydelle.

EIP ja Westdeutsche Landesbank (WestLB) ovat rahaston suurimmat sijoittajat. Rahaston tavoitteena on saada kokoon 250 miljoonan euron (160 miljoonan punnan) sijoituspääomat. Se keskittyy vähemmistöosakkuuksien hankintaan tai oman pääoman ehtoisesti tehtävään rahoitukseen. Sijoituskohteina on noin 20–35 listautumatonta yritystä, joilla on näyttöä lääke-, terveydenhuolto-, elintarvike-, virvoitusjuoma- tai kemian prosessiteollisuuden alalta.

Eurooppa-neuvosto painotti myös kyseisen instrumentin myönteistä roolia kehitettäessä "kilpailukykyistä dynaamista taloutta, joka perustuu tietoon ja osaamiseen".

Markkinat käyvät läpi voimakasta muutosta

Euroopan pääomasijoitusmarkkinat kasvoivat kovaa tahtia 1998–1999. Näinä vuosina kerättiin sijoitettavaa huippumääriä – vuonna 1998 lähes 21 miljardia euroa. Ripeä kehitys on yhteydessä varsinkin viime vuosina Euroopassa koettuun uusien osakemarkkinoiden kehitykseen markkinoiden tarjotessa sijoittajille erittäin edullisia mahdollisuuksia irtaantumiseen sekä tuottojen uudelleen sijoittamiseen.

Nämä markkinat rajoittuvat kuitenkin suuriin kauppoihin ja varsinkin management-buy-out- eli MBO-järjestelyihin. Teknologian alan sijoitusten osuus Euroopassa on vähäistä Yhdysvaltoihin verrattuna, joskin jatkuvassa kasvussa. Niiden osuus kokonaismäärästä on noin kolmannes, Atlantin toisella puolella vastaavasti kaksi kolmannesta. Sitä paitsi suuret eurooppalaiset pääomasijoitusmarkkinat potevat myös hyvin suuria kehityseroja. Saksan, Italian ja Ranskan markkinat yhteisesti ovat volyymiltaan vain puolet Britannian markkinoista. Viimeksi mainitut tosin keskittyvät suuriin kauppoihin, jotka koskevat pääasiallisesti MBO-hankkeita, samalla kun teknologiasijoituksiin suuntautuu varsin niukalti pääomia (alle 5 prosenttia kokonaismärästä). Sitä vastoin teknologiayritysten käynnistäminen vetää mukaan huomattavan suuria määriä sijoitusvaroja Saksassa, Skandinavian maissa ja Suomessa.

Kreikan, Portugalin ja Espanjan kaltaisilla suhteellisen takapajuisilla markkinoilla on rohkaisevia merkkejä siitä, että sielläkin ollaan kuromassa kiinni kehitystä, ja markkinoille on tullut uusia lahjakkaita rahastonhoitajia. Myönteiseen kehitykseen on myös luettava uudet yleiseurooppalaiset rahastot, jotka ovat fokusoituneet pieniin ja keskisuuriin teknologiayrityksiin. Ne tavoittelevat sijoituksillaan kriittistä massaa, joka on verrattavissa suuriin amerikkalaisiin rahastoihin. Jälkimmäiset rahastot toimivat entistä enemmän Euroopassa ja niillä on oma myönteinen vaikutuksensa coinvestoreina sekä tuomalla alalle uutta tietämystä.

Euroopan markkinoiden pääasiallisena pullonkaulana on puute vankan kokemuksen omaavista ammattilaisista. Heidän vähälukuisuutensa investointimahdollisuuksiin nähden – alan uutuudesta johtuen – puolustaa tuen antamista tehokkaiden sijoittajatiimien syntymiselle, tai asiantuntemuksen ja osaamisen siirron järjestämistä muunmaalaisten ammattisijoittajien ja vasta perustettujen eurooppalaisten tiimien välillä.

EIP:n sijoitusperiaatteet

EIP pyrkii sopeutumaan mahdollisimman hyvin näille markkinoille, jotka ovat jatkuvassa muutoksessa. Se menee tuntuvasti mukaan sijoitussegmenteille, joilla sen toiminta tuottaa lisäarvoa. Toiveena on myös lisätä oman rahoituksen vaikutuksella muiden rahoittajien luottamusta tekemällä sijoituksia rahastoihin, jotka ilman pankin väliintuloa eivät olisi voineet käynnistyä yhtä nopeasti, samassa mittakaavassa tai yhtä menestyksekkäästi.

Omasta roolistaan johtuen se myös jouduttaa markkinoiden kehitystä. Se pyrkii toimimaan alueilla, joilla oman pääoman puuttuminen on

EIP:n rahoittama laajakaistaverkko yhdistää Pohjoismaat

Ruotsalainen tietoliikenne- ja teleoperaattori Utfors perustaa Nordic Internet Protocol -järjestelmään perustuvan laajakaistaverkon. Verkko tarjoaa nopeat yhteydet sekä yrityksille että yksityisasiakkaille.

Utforsin 6000 kilometriä pitkä data- ja puhelinverkko valmistuu vuonna 2001. Se yhdistää Ruotsin 75 suurinta kaupunkia ja mm. Oslon, Kööpenhaminan ja Helsingin.

EIP osallistuu laajakaistaverkon rahoitukseen sijoituksilla kahteen pohjoismaiseen pääomasijoitusrahastoon, jotka puolestaan ovat sijoittaneet rakentajayritykseen. Rahastoja hallinnoivat ruotsalainen Litorina Capital Management ja Helsingissä toimiva CapMan Capital Management. EIP:n sijoitukset rahastoihin ovat vastaavasti 11 ja 64 miljoonaa euroa.

Utfors osallistuu myös 1 100 kilometriä pitkän laajakaistaverkon rakentamiseen Pohjois-Ruotsin rannikolle. Yritys suunnittelee lisäksi Ruotsin kuituoptisen verkon liittämistä muihin eurooppalaisiin ja amerikkalaisiin verkkoihin.

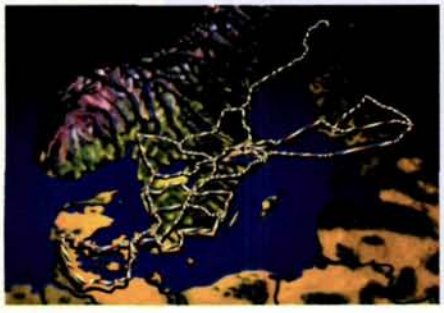

esteenä toimivien ja yhtenäisten eurooppalaisten pääomasijoitusmarkkinoiden kehittymiselle. Pääomien niukkuus voi ilmetä sijoitusten koossa, niiden sijoittumisessa tai toimialoissa. EIP:n sijoituksilla pyritään antamaan apua näissä ongelmissa. Tämä edellyttää uusia houkuttelevia toimintakuvioita, joilla saadaan rohkaistuksi mukaan yksityistä sijoituspääomaa.

Pankin on myös osoitettava suurta joustavuutta, sillä markkinaolosuhteet muuttuvat jatkuvasti. Siten sähköinen kaupankäynti, jolle vielä kolme vuotta sitten ei ollut tarjolla riittävästi rahoitusta, on viime aikoina ollut sijoittajien joukkoryntäyksen kohteena. EIP, joka sijoitti aktiivisesti tälle toimialalle pari kolme vuotta sitten, on sittemmin muuttanut ripeästi strategiaansa huomioidakseen tämän kehityksen. Euroopan kannalta strategisesti merkittävälle toimialalle kuten biotekniikka ei sitä vastoin ole vieläkään tarjolla riittävästi rahaa sijoittajilta, jotka pitävät sitä liian epävarmana sijoituskohteena. EIP puolestaan on lisännyt biotekniikan panostustaan (ks. kehystetty teksti).

Pankin on siten osoitettava mitä suurinta oma-aloitteisuutta ja sopeutumiskykyä, jotta sen sijoitusstrategialla olisi kannustava vaikutus ja vastaisi pankin roolia Euroopan unionin rahoituslaitoksena.

Yli miljardin euron sijoitukset vuoden 1999 lopussa

Pankin ja sen sisarorganisaation EIR:n tekemät sijoitukset pk-yritysten rahoitusohjelman perustamisen jälkeen vuoden 1997 puolivälissä on esitetty yksityiskohtaisesti oheisessa taulukossa.

Sijoitukset ovat joko suoraan rahastojen tai rahoitusvälittäjien kanssa tehtyjä sijoituksia tai sitten ne on tehty välillisesti Euroopan investointirahastolle EIR:lle annetuilla valtuuksilla. Jälkimmäiset koskevat kahta 125 miljoonan erää, joilla kartutetaan Euroopan teknologian rahoitusjärjestelmän (ETF) sijoitussäkkiä.

Loppuvuodesta 1997 tähän päivään mennessä pankki on tehnyt oman pääoman tai sitä vastaavan pääoman ehtoisena **30 sijoitusta**, joiden yhteenlaskettu arvo on yli **600 miljoonaa** euroa. Tämän lisäksi tulevat Euroopan teknologian rahoitusjärjestelmään pannut 250 miljoonaa, joita EIR hallinnoi. 12 muuta sijoitusta varten on hyväksytty lisäksi **257 miljoonaa** euroa ja niiden allekirjoitukset ovat parhaillaan käynnissä. Oman pääoman tai sitä vastaavan pääoman ehtoiset sijoitukset EU:ssa ovat tämän jälkeen yli **1,1 miljardi euroa** kaikki jäsenvaltiot mukaan lukien vain vajaat kolme vuotta EIP:n pääomasijoitustoiminnan käynnistämisestä.

Hyvin suuri osa sijoituksista käytetään pääomasijoitusyhtiöiden käynnistämiseen tai niiden yhteisrahoitukseen. Kyseiset yhtiöt ovat enimmäkseen erikoistuneet sijoittamaan pienten ja keskisuurten teknologiayritysten omaan pääomaan. EIP on pannut painoa alueellisten rahastojen kehittämiselle varsinkin Isossa-Britanniassa (HSBC Enterprise Funds -rahastosijoituksesta saa pääomansa 10 alueellista rahastoa) ja Saksassa uudet osavaltiot mukaan lukien.

Uusien pääomasijoitusinstrumenttien käyttöönotto maissa, joissa riskipääomamarkkinoiden kehittyneisyydessä ollaan jäljessä unionin keskitasosta, on pankin toinen tavoite. Tämä koskee Kreikkaa, Espanjaa, Portugalia sekä Irlantia. Pankki on edistänyt merkittävällä tavalla – yhteensä 152 miljoonan sijoituksilla – Italian markkinoiden kehittymistä osallistumalla 1999 sijoittajana viiteen pankkien tai pääomasijoitusyhtiöiden vastaperustamaan rahastoon.

Ranskassa pankki on auttanut viranomaistahoja ponnisteluissa edistää innovatiivista pk-yritystoimintaa. Sen myöntämä riskipääomarahoitus Suomeen on myös ollut erittäin merkittävää. Täällä on tuettu kahta rahastoa, jotka rahoittavat aktiivisesti informaatioteknologia- ja telekommunikaatioalan pkyrityksiä.

EIP on lisäksi osallistunut lukuisten yleiseurooppalaisten rahastojen synnyttämiseen sekä edistänyt uusien rahastonhoitajatiimien muodostamista. Se on myös antanut käyttöön rahoitusasiantuntemuksensa alueellisia rahastoja perustettaessa.

EIR puolestaan on allekirjoittanut tähän mennessä **20 sijoitusta** Euroopan teknologian rahoitusjärjestelmän puitteissa yhteensä **98 miljoonan** euron edestä. Tähän tulevat lisäksi 35 miljoonan hyväksytyt sopimukset, joiden allekirjoitukset ovat meneillään. Pankin myöntämissä valtuuksissa annettujen suuntaviivojen mukaisesti EIR on kehittänyt ETF:n nuorten huipputekniikkayritysten riskirahoituksen käyttöön. Osittain hyvästä liikkeellelähdöstä johtuen EIR, jonka hallinnoimat varat ovat yhdistelmä sen omia rahoitusvaroja ja ETF:sta saatavia varoja sekä ETF-*yritysten perustamisohjelman* varoja (viimeksi mainittu on EIR:n hallinnoima EU:n budjettivaroista rahoitettava instrumentti), on vakiinnuttanut asemansa merkittävänä eurooppalaisena insti-

Käytössä olevat varat

EIP jakaa pääomasijoituksiin liittyvät riskit yhteistyökumppaneina toimivien rahastojen kanssa. Pk-yritysten rahoitusohjelmaan liittyvät riskit taataan perinteisen pitkäaikaisen rahoitustoiminnan voittovaroista. EIP sai valtuustoltaan 1997 valtuudet käyttää miljardi euroa ennen vuotta 2000 tehtäviin sijoituksiin. Valtuusto nosti äskettäin riskipääomavaltuuksia toisella miljardilla eurolla, jotka otetaan tilikausien 1999–2002 voittovaroista. Tästä summasta otettiin käyttöön 500 miljoonaa euroa tilikaudella 1999.

PK-YRITYSTEN RAHOITUSOHJELMA – EIP:n sijoitukset, joissa riskit on jaettu (tilanne 31.3.2000)

Sijoitus	Allekirjoitettu sijoitussumma (milj. euroa)	Rahastonhoitajan sijoituspaikka
IMI Risk Sharing	26	Italia
ICO-Axis Risk Sharing Loan	9	Espanja
Sofaris Technological Development	15	Ranska
SNCI SME Development	9	Luxemburg
LTH-SME Venture Capital Fund	20	Saksa
ABN AMRO Causeway Mezzanine P.	25	Britannia
BPI Venture Capital	10	Portugali
Allied Capital Germany Fund	51	Saksa
Litorina Development Capital	11	Ruotsi
Cajas/ING Barings Risk Sharing	30	Espanja
HSBC Enterprise Funds	18	Britannia
CDC Fonds Capital-Risque	34	Ranska
ACT 99 Venture Capital Fund	15	Irlanti
ICC 98 Venture Capital Fund	13	Irlanti
The Baring Growth Funds	46	Britannia
ES Venture Capital	2	Portugali
CapMan Finnmezzanine Fund	17	Suomi
DVCG Venture Capital Fund	15	Saksa
Innov.-fonds Schlesw-Holst./Hamb.	7	Saksa
Invest Equity Beteiligungs-AG	15	Itävalta
Arca Venture Capital Fund	21.8	Italia
Euromobiliare Venture Capital Fund	15	Italia
Retevisión Venture Capital	8	Espanja
Retevisión Venture Capital Funds	20	Espanja
Mediobanca Venture Capital Fund	40	Italia
Dresdner KB Venture Capital Fund	25	Italia
Eqvitec Technology Mezzanine Fund	17	Suomi
The Merlin European Biosciences Fund	37.5	Britannia
CapMan Finnventure V Fund	17	Suomi
The ICC Private Equity Fund II	13	Irlanti
Yhteensä (paitsi EIR:n hallinnoima ETF: 250 milj.)	**601.3**	

Euroopan teknologian rahoitusjärjestelmä (EIR:n hallinnoimana) (tilanne 31.3.2000)

Rahasto	ETF:n omistusosuus (milj. euroa)	Rahastonhoitajan sijoituspaikka
Advent Private Equity Fund 2	9.2	Britannia
Amadeus 1	5.0	Britannia
Auriga Ventures 1	4.7	Ranska
Banexi Ventures 2	4.6	Ranska
Baring European Private Equity Fund L.P.	9.5	Britannia
Elderstreet Capital Partners	4.5	Britannia
Enabling Technology Limited Partnership	4.9	Saksa
Eqvitec Technology Fund I L.P.	3.0	Suomi
Galileo 2	4.6	Ranska
Horizonte Technologiefonds Österreich B.V.	2.2	Itävalta
IT Partners N.V.	4.5	Belgia
Kennet I Limited Partnership	5.0	Britannia
Kiwi Venture Partners 1	7.0	Italia
NeSBIC CTE Fund B.V.	2.3	Alankomaat
SFK99 Technology Fund Ky	5.5	Suomi
Sofinnova Capital 3	4.6	Ranska
SPEF Pre IPO European Investment Fund	2.0	Ranska
TEC Plus III	5.5	Espanja
Technostart	2.6	Saksa
Trinity Venture Fund 1A	1.9	Irlanti
Vision Capital L.P.	5.2	Britannia
Yhteensä	**98.1**	

tutionaalisena investoijana tällä alalla. Tässä ominaisuudessa sillä on huomattavat mahdollisuudet toimia katalysaattorina alkupääomia kerättäessä. Sen toiminnalla vauhditetaan ja lisätään kyseisten pääomasijoitusyhtiöiden käynnistymistä, jotka sijoittavat informaatioteknologian, televiestinnän tai biotekniikan kaltaisille tärkeille tulevaisuuden toimialoille.

Tulevaisuudennäkymät

Vastatakseen Lissabonissa sovittuihin tavoitteisiin ja tiivistääkseen integroitumistaan markkinakehitykseen EIP ja EIR keskittyvät jatkossakin rahastoihin, jotka ovat erikoistuneet yritysten käynnistysvaiheen ja toiminnan alkuvaiheen rahoitukseen. Parhaassa asemassa ovat voimakkaasti teknologiapainotteiset yritykset. Toiminnassa priorisoidaan edelleenkin korkealle yleiseurooppalaiset rahastot ja alueellisten rahastojen edistäminen.

Innovaatio 2000 -aloitteen puitteissa *pääpaino tulee varmastikin olemaan* toiminnassa, jolla kehitetään tutkimuksen, innovaatioiden levityksen ja yritysten perustamisen välistä vuorovaikutusta. Tässä suhteessa on paikallaan tutkia yliopistojen ja uusien yritysten välisiä yhteyksiä. Yrityshautomoiden ja tiedepuistojen kaltaiset rakenteet ovat erityisen kiinnostuksen kohteena. Tämän kehityksen pitäisi johtaa pankin ja EIR:n antamaan tukensa uusille rahastonhoitajille.

Organisatorisesti EIP:n ja EIR:n toiminnallisten suhteiden tiivistämisellä – erityisen yhteisen toimintarakenteen perustamisella oman pääoman tai sitä vastaavan pääoman ehtoisia sijoituksia varten – voidaan vahvistaa synergiahyötyjä koko EU:n alueella käytössä olevien riskirahoitusvälineiden kesken. Tämän toiminnan tavoitteena on tukea talouskasvua ja työllisyyttä.■

Marc Schublin
Tiedotus ja viestintäosasto
(+352) 4379-3119
E-posti: m.schublin@eib.org

EU etsii uusia lääkkeitä koulutukseen

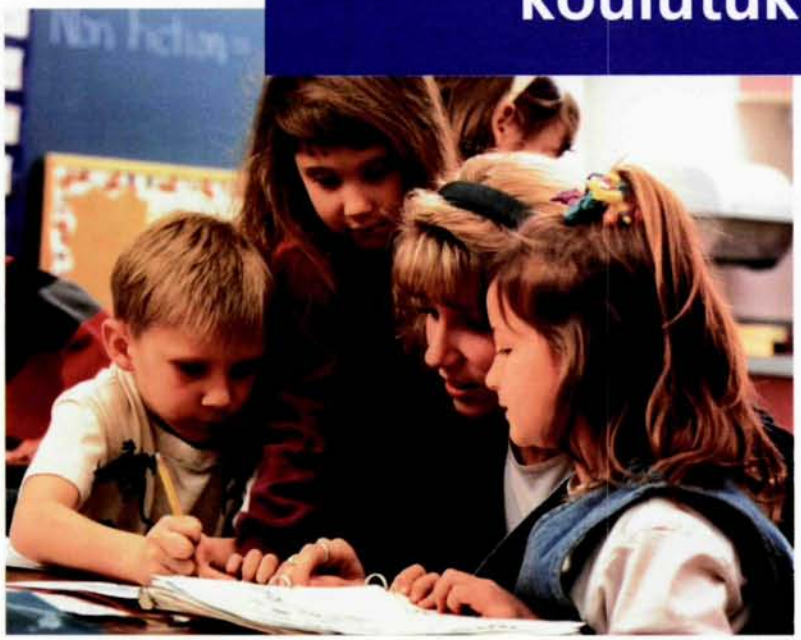

Koulurakennusten kunnossapito ja perusparannukset ovat jääneet Euroopan unionissa liian vähälle hoidolle, ja uusia opetustiloja tarvitaan kiireesti. Tietoyhteiskunnan nopea eteneminen edellyttää lisäinvestointeja koulujen ja yliopistojen nykyaikaistamiseen tietokoneilla ja Internet-yhteyksillä. Monet Euroopan maat ovat samanaikaisesti joutuneet supistamaan julkisia menoja, mikä on vähentänyt mahdollisuuksia opetusmenojen kasvattamiseen.

Koulutusrahoitus kuuluu nykyisin EIP:n ydintoimintoihin, ja sitä halutaan laajentaa myös jäsenehdokasmaihin.

EIP:n koulutusrahoitus lisääntyi merkittävästi, kun Amsterdamin EU:n huippukokous esitti siihen tarkoitukseen valtuutusta kesäkuussa 1997. Kölnin huippukokous heinäkuussa 1999 antoi suositukset, joilla pankin koulutusalan rahoitusvaltuutus muutettiin pysyväksi ja laajennettiin koskemaan myös unionin jäsenyyttä hakevia maita. Lissabonin huippukokous viime maaliskuussa tähdensi toistamiseen valtuutuksen merkitystä painottamalla sitä, että koulutus yhdessä tieto- ja viestintäteknologian kanssa ovat tärkeitä välineitä, kun kehitetään ja rakennetaan innovaatio- ja tietoyhteiskuntaa.

Näiden ohjeiden mukaan EIP on nyt valmis rahoittamaan monenlaisia koulutusalan infrastruktuureja ja investointeja. Rahoituskohteita ovat koulujen – sekä yleissivistävien että ammatillisten – ja yliopistojen nykyaikaistaminen ja rakentaminen, sekä yleisemmin koulutuspoliittiset investoinnit, kuten tieto- ja viestintätekniikan käyttöönotto, koulutusohjelmat sekä tutkimus- ja kehitystoiminnan tukeminen.

Kouluympäristön vaikutukset oppilaiden suorituksiin

Koulutuksen myönteiset vaikutukset tiedetään hyvin. Hyvä koulutustaso parantaa työmarkkinoille sopeutumista sekä koko työelämän aikaista ansiotasoa. Sivistyksen hankkiminen edistää paitsi työssä suoriutumista, myös sosiaalista käyttäytymistä: hyvään koulutustasoon liittyy yleensä hyvä terveys, vähäinen rikollisuus, lisääntynyt ympäristötietoisuus, vastuullinen vanhemmuus sekä poliittinen ja yhteiskunnallinen aktiivisuus. Mahdollisuus elinikäiseen oppimiseen ja aktiivisuus työmarkkinoilla ovat siten sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja talouskehityksen tärkeitä edellytyksiä.

Mitkä tekijät sitten määrittelevät koulujärjestelmän tehokkuuden, ja miten investoinnit kouluihin edistävät edellä lueteltujen hyötyjen saavuttamista?

Koulutustason ja tulotason välinen yhteys on näytetty varmasti toteen. Sen sijaan oppilaiden koulusaavutuksiin vaikuttavat tekijät tunnetaan huonommin, mutta ovat myös ratkaisevan tärkeitä.

Tutkimuksissa on saatu näyttöä siitä, että kouluympäristön laatu vaikuttaa oppimistuloksiin. Sen vuoksi investoinnit koulujen resursseihin (mm. käyttövarat, opettajien ja oppilaiden lukumäärän suhde), koulurakennuksiin ja niiden suunnitteluun (mm. luokkien koko,rakennusten kunto) parantavat oppilaiden ja opiskelijoiden suorituksia.

Opiskeluympäristön on todettu vaikuttavan oppilaiden suorituksiin.

Tutkittaessa koulurakennusten vaikutusta oppimiseen on löydetty kaksi päätekijää. Ensinnäkin lisätilat ja paremmat opetustilat, kuten laboratoriot, sekä nykyaikaiset opetusvälineet, kuten informaatio- ja viestintäteknologia, parantavat oppimistuloksia. Toiseksi korkealaatuinen opetusympäristö on omiaan lisäämään koululaisten ja opiskelijoiden motivaatiota.

Noin 90 prosenttia EIP:n rahoittamista koulutushankkeista toteutetaan tukialueilla.

Koulurakennusten kohentamisella on myönteinen vaikutus koulusaavutuksiin (koetuloksilla arvioiden) ja koulukäyttäytymiseen (mm. oppitunneille osallistuminen ja erottaminen). Koulusuunnittelussa on myös huomioitava, että pieni luokkakoko varsinkin ensimmäisillä luokilla näyttää jonkin verran parantavan oppilaiden koesuorituksia. Tämä koskee erityisesti vähemmistöjä ja alemmista yhteiskuntaluokista tulevia oppilaita. Ranskassa on tutkimuksin todettu, että koulurakennusten epätarkoituksenmukainen suunnittelu saattaa heikentää oppimistuloksia.

Ylisuuret luokat heikentävät opetuksen laatua, ja vastaavasti luokkakoon pienentäminen parantaa luokkatyöskentelyä. Koulurakennuksen kunto ja opetusympäristö vaikuttavat sekä opettajiin että oppilaisiin ja sitä kautta oppimissaavutuksiin.

Luokkakoon lisäksi myös koulun koolla on merkitystä. Isossa-Britanniassa on tutkittu koulukoon ja koesuoritusten yhteyttä yläasteella ja lukiossa. Tutkimuksista käy ilmi, että koesuoritukset kylläkin paranevat koulun koon kasvaessa, mutta eivät samassa suhteessa. Sen vuoksi koulujen uudelleenorganisointi on tärkeää.

Opetuksen tehostamiseen tarvitaan siis sekä resursseja – opettajantaidot, johtamistaidot, asianmukaiset opetussuunnitelmat jne. – että riittävästi pääomaa. Nopea tekninen kehitys ja tietoyhteiskunta asettavat myös koulutukselle kasvavia vaatimuksia, joihin EIP voi auttaa vastaamaan.

Hankkeiden arviointi

Pankki arvioi koulutusinvestoinnit järjestelmän tai maanlaajuisesta näkökulmasta. Rahoitettavalla hankkeella on osoitettava olevan taloudellista arvoa. Tärkeä osa investointihankkeen arvioinnissa on sen selvittäminen, miten hanke vaikuttaa koulujärjestelmän toimivuuteen ja miten tarkoituksenmukainen se on kansallisten tai alueellisten tavoitteiden kannalta. Koska koulutus on aineetonta pääomaa, alan hankkeiden arviointi on erittäin haastavaa. (1)

Sen vuoksi on määriteltävä tarkat pelisäännöt sille, milloin hanketta voidaan pitää taloudellisesti ja sosiaalisesti perusteltuna. (2) Joissakin maissa on viime aikoina harkittu yksityisrahoituksen käyttöä, jotta tiukassa olevien julkisten varojen tarvetta koulutusinvestointeihin voitaisiin vähentää. Yksityisten osakkaiden mukaantulo mahdollistaa riskien jakamisen eri toimijoiden kesken ja edistää uudenlaisten rahoitusmallien kehittämistä koulurakennusten rakentamiseen ja kunnostukseen.

EIP:n rahoitustoimet

Tähän mennessä EIP on rahoittanut suoraan koulutushankkeita noin 2,3 miljardilla eurolla. Koulutusalan hankkeet ovat suhteellisen pieniä muihin infrastruktuurihankkeisiin verrattuna. Vuoden 1997 jälkeen rahoitetuista hankkeista noin 90 prosenttia toteutettiin kehitysalueilla. Pankin rahoitustoimet edistävät näin sekä alueiden, kaupunkien että taitojen kehittymistä.

Noin kaksi kolmannesta rahoitetuista hankkeista on liittynyt korkeakouluihin. Esimerkiksi Espanjassa, Italiassa ja Kreikassa on rahoitettu yliopistoja, joiden lisäksi rahoitettaviin kohteisiin on kuulunut ammattikorkeakouluja.

---

(1) Taloudellisen arvioinnin tärkeimmät keinot ovat kustannus-hyötyanalyysi ja kannattavuusanalyysi. Pankki määrittää hankkeen hyödyt ja kustannukset sekä erittelee ne hyödyt, joita voi mitata rahassa. Koulutushankkeista ei aina voi tehdä varsinaista taloudellisen tuoton arviointia.

(2) Koulutushankkeen arvioinnissa on otettava huomioon myös muut saatavilla olevat rahoitusvaihtoehdot, kuten julkinen rahoitus, lainat, rahoitusleasing, käyttöleasing, alihankinta tai yksityinen rahoitus.

Viime aikoina pankki on rahoittanut enenevästi perus- ja keskiasteen kouluhankkeita. Rahoituksella on toteutettu rästiin jääneitä kunnostushankkeita, nykyaikaistettu koulurakennuksia ja hankittu uusinta tieto- ja viestintätekniikkaa. Jotkut hankkeista toteutetaan julkisyksityisenä yhteistyökumppanuutena. Tällä mallilla pyritään hyödyntämään yksityissektorin osaamista, jotta voitaisiin entistä paremmin vastata uusien opetussuunnitelmien ja muuttuvan yhteiskunnan asettamiin vaatimuksiin koulurakennusten suunnittelulle, tarkoituksenmukaisuudelle ja uusille käyttömuodoille. Pankin arvioitavana on parhaillaan myös kirjasto- ja taidekouluhankkeita.

Elinikäisen oppimisen yhteiskunnassa ei pidä unohtaa myöskään esimerkiksi opettajien, johtajien ja yritysten työntekijöiden koulutusta perinteisissä oppilaitoksissa ja niiden ulkopuolella. Koulutuksen ja työmarkkinoiden yhteyksiä voidaan edelleenkin edistää investoinneilla tutkimus- ja kehitystoimintaan sekä yksityissektorin innovaatioita tukeville aloille, kuten pieniin ja keskisuuriin teknologiayrityksiin, tiedekeskuksiin jne. Siten myös koulutustason paranemisella saavutetaan laajemmat välilliset vaikutukset.

Lopuksi

"Uusi talous" asettaa koulujärjestelmälle uusia vaatimuksia, jotka edellyttävät uudenlaisia investointeja koulutuksen perusrakenteisiin ja palveluihin sekä uusia opetusmenetelmiä. Korkealaatuinen koulu- ja yliopisto-opetus ovat sekä paikallisviranomaisten, vanhempien että lasten tärkeä huolenaihe.

Pääomainvestoinneilla on oma tehtävänsä koulutuksen infrastruktuurien rahoituksessa. Näihin sisältyvät koulurakennukset, opetusvälineet ja muut koulujen, yliopistojen ja oppilaitosten toiminnassa ja hallinnossa tarvittavat työkalut. Laajennetun rahoitusvaltuutuksensa ansiosta EIP voi nyt merkittävästi edistää uusien koulutushankkeiden toteuttamista Euroopassa. ■

Olivier Debande &
Eugenia Kazamaki Ottersten
EIP:n hankkeet-osasto
(Projects Directorate)
Puhelin 4379 8562 ja
(+352) 4379 8558
S-posti o.debance@eib.org /
e.kazamaki@eib.org

EIP:n ja OECD:n äskettäin julkaisemassa kirjassa "The Appraisal of Investments in Educational Facilities", tarkastellaan erityisesti kouluympäristöön kohdistuvien investointien vaikutusta oppilaiden suorituksiin ja koulutusinvestointien taloudellista tuottoa.

Koulusuorituksiin vaikuttavat tietenkin myös monet muut tekijät. Sosiaalisilla tekijöillä, kuten perhetaustalla, perinteillä ja oppimishalulla on huomattava osuus.

Koulutusluotot Espanjassa

Espanjassa EIP on rahoittanut kolmea näytteeksi kelpaavaa opetushanketta, joilla pyritään korjaamaan tarkasti määriteltyjä koulutuspoliittisia ongelmia. Hankkeiden yhteenlaskettu arvo on 314 miljoonaa euroa. Espanjan hajautetussa koulujärjestelmässä aluehallinto – autonomiset alueet – on erityisen tietoinen koulutuksen olennaisesta merkityksestä alueiden kehitykselle. Investoinnit toteutetaan pitkällä tähtäimellä, osana laajaa monivuotista ohjelmaa.

Luoteis-Espanjan taloudellisesti epäsuotuisiin alueisiin lukeutuvassa Galiciassa investoinneilla on parannettu noin 160 yläasteen oppilaitosta. Rahoitus on suuntautunut tilojen kunnostamiseen, luokkakoon pienentämiseen, uusien oppiaineiden käyttöönottoon ja opettajakoulutukseen. Parannuksista hyötyy noin 250 000 iältään 10–16 vuotiasta oppilasta.

Korkeakouluinvestoinneilla on kohennettu tiloja ja uudistettu laitteita Alicanten, Castellónin, Elchen, Valencian, Almerian, Cadizin, Granadan, Huelvan, Malagan ja Sevillan yliopistoissa Valencian ja Andalusian alueilla. Monet tekniset oppilaitokset ja yliopistot saavat uudet tai kunnostetut rakennukset – luentosalit, kirjastot, hallintorakennukset ja laboratoriot – sekä uusia laitteita. Etusijalla ovat olleet sellaiset alat, joilla koulutetaan ammattiosaajia yritysektorin palvelukseen sekä teollisuuden tutkimus- ja kehitystarpeisiin.

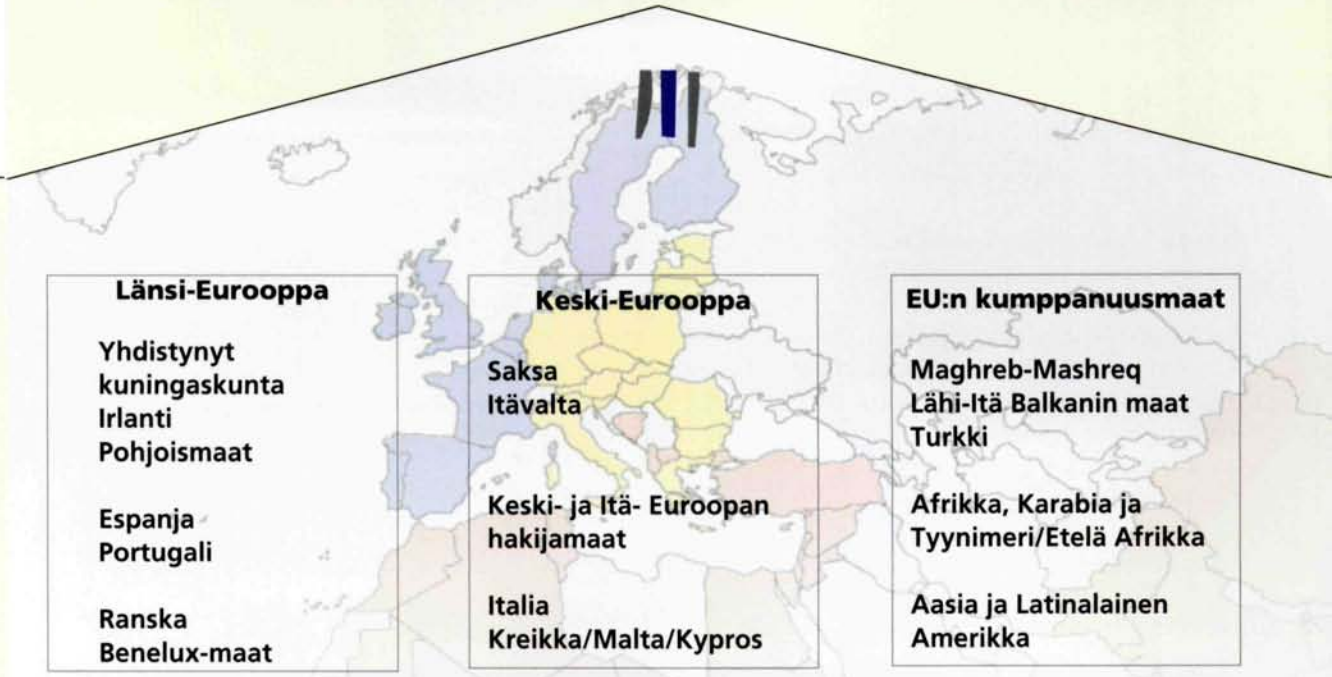

Euroopan investointipankki mukauttaa toimintarakenteitaan uusia tehtäviä vastaaviksi

Euroopan unionin rahoituslaitos Euroopan investointipankki mukauttaa säännöllisesti menetelmiään ja toimintarakenteitaan niin, että se pystyy palvelemaan parhaalla mahdollisella tavalla talouselämän tarpeita, toteuttamaan lainanantopolitiikkansa periaatteita ja tukemaan Euroopan unionin tavoitteita.

EIP uudisti toimintaorganisaatiotaan voidakseen ottaa huomioon Helsingin (joulukuussa 1999) ja Lissabonin (maaliskuussa 2000) Eurooppa-neuvostojen hahmottelemat suuntaviivat. Huippukokoukset painottivat valmistautumista EU:n laajentumiseen sekä tieto- ja innovaatioyhteiskunnan rakentamista EU:n talouskasvun keskeisimpänä käyttövoimana. Nämä muutokset näkyvät EIP:n organisaation uudessa rakenteessa, jota pidetään ajan tasalla EIP:n Internet-sivuilla osoitteessa: www.eib.org

Lainanantopalveluiden uusi rakenne

EIP:n lainanantopalvelut ovat yhdistyneet yhdeksi *lainanantotoiminnon* johto -osastoksi. Osasto käsittää kolme yksikköä, joista kunkin vastuulla on oma maantieteellinen alueensa. Uudistuksella pyritään helpottamaan jäsenehdokasmaiden liittymistä unioniin ja vastaamaan yhdenmukaisen liiketoiminnan avulla EIP:n rahoituskumppaneiden ja asiakkaiden esittämiin vaatimuksiin samoista lainamahdollisuuksista unionissa ja sen ulkopuolella.

Lainanantotoiminnon johdon kolme eri yksikköä ovat:

- "Länsi-Eurooppa" Pohjoismaat, Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti, Benelux-maat, Ranska sekä Espanja ja Portugali);
- "Keski-Eurooppa" (Saksa, Itävalta, Kreikka, Italia, Keski- ja Itä-Euroopan hakijamaat sekä Kypros ja Malta);
- "EU:n kumppanuusmaat", (Välimeren alueen lainananto Balkanin maiden jälleenrakentamista varten, Afrikka, Karibia ja Tyynimeri, Aasia ja Latinalainen-Amerikka).

Uusi maajako on osoitus siitä, että pankilla on voimakas tahto yhdentää nopeasti jäsenyyttä hakeneet maat Euroopan unioniin yhdenmukaisilla laina- ja hankevalintakäytännöillä. EIP:n tärkeimpänä tavoitteena hakijamaissa onkin helpottaa EU:n voimassa olevan säännöstön siirtämistä hakijamaihin EU:n antamista valtuuksista tehtävien toimenpiteiden ja jäsenyyteen valmistavan rahoitusjärjestelmän avulla, jota toteutetaan pankin omilla riskeillä. Jälkimmäisen järjestelmän suuruus on alustavasti 8,5 miljardia euroa vuosille 2000–2003. Uusi toimintarakenne todistaa myös lainanannon kehittymisestä suotuisasti kolmansissa maissa. Tässä toiminnassa ovat apuna eurooppalaiset kumppanit yritys- ja pankkimaailmasta.

Uudistetun toimintaorganisaation tarkoituksena on lisäksi helpottaa asiantuntemuksen jakamista yhdistettyjen operatiivisten yksiköiden välillä, jotka vastaavat EIP:n koko lainanannolle yhteisistä toiminnoista. Näitä ovat muun muassa uusien rahoituspalveluiden perustaminen, hankerahoitus, luottoseuranta jne.

Lainanantotoiminnon johdon kolmen peruspilarin yhteinen *koordinointiyksikkö* vastaa yhteisten toimintojen hoitamisesta: EIP:n asiakkaille tarjottavasta toiminnallisesta tuesta, koordinoinnista muiden osastojen välillä, lainanannon seurannasta, budjettivarojen ja henkilöstöresurssien käytöstä. Vuorovaikutuksessa *hankkeet*-pääosaston koordinointiyksikön kanssa lainanantotoiminnon johdon koordinointiyksikkö toimii myös yhteystahona operatiivisen toimintaan liittyvissä asioissa Euroopan komission ja kansainvälisten rahoituslaitosten välillä. Tällä tavalla tuetaan EIP:n pyrkimystä osallistua täysimittaisesti myös operatiivisella tasolla eurooppalaisten ja maailmanlaajuisten institutionaalisten kumppaneiden kanssa käytävään vuoropuheluun, jotta EIP:n, EU:n ja muiden kansainvälisten toimijoiden avulla saatava synergiaetu voidaan hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla.

Hankkeet-pääosasto asiantuntijana investointien arvioinnissa

Hankkeet-pääosaston tehtävänä on suorittaa EIP:n rahoitettavaksi ehdotettujen investointihankkeiden taloudellinen, tekninen ja ympäristöselvitys. Osastossa on noin 75 insinööriä ja ekonomistia, jotka tekevät tiivistä yhteistyötä lainanantotoiminnon johdon yksiköiden kanssa.

Hankkeet-osasto on jaettu kolmeen osaan, joiden vastuualueet ovat infrastruktuuri (liikenne, vesihuolto ja viemäröinti) energia ja tietoliikenne, jätteenkäsittely sekä teollisuus ja palvelut. Tämä toimialakohtainen lähestymistapa, joka muistuttaa lainanantotoiminnon johdon maantieteellistä jakoa, takaa sen, että ekonomistien ja insinöörien välinen vuorovaikutus tehostuu heidän omilla vastuualueillaan hankkeita tutkittaessa sekä unionin sisällä että sen ulkopuolisia.

Rahoituspäätöstensä kautta EIP osallistuu yhteisön politiikkojen muuntamiseen konkreettisiksi talouslinjoiksi. Hankkeet-osastolla on siten poikittaisia vastuualueita, joita *koordinointiyksikkö* hoitaa ylijohtajan alaisuudessa. Nämä monia eri aloja kattavat vastuualueet koskevat erityisesti ympäristöpolitiikkaa, aluekehityspolitiikkaa ja käytettäviä menetelmiä. Koordinointiyksikkö vastaa myös EIP:n koordinoinnista komission yksiköiden ja kansallisten viranomaisten välillä yhteisöpolitiikkojen toimeenpanemiseksi.

Uudessa toimintarakenteessa korostuvat erityisesti hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnin suunnittelu ja toimeenpano. Ympäristökoordinaattori, joka raportoi suoraan ylijohtajalle, on vastuussa ympäristöalan toimintaperiaatteiden määrittelystä, kriteereistä ja menetelmistä sekä siitä, että eri toimialoista vastaavat insinöörit ja ekonomistit ottavat ne huomioon hankearvioinnissa. Tämän vuoksi koordinaattorilla ja hänen avustajallaan on eri yksiköissä yhteyshenkilöitä, jotka varmistavat, että yksiköillä on käytössään ympäristönsuojelun kannalta parhaat käyttökelpoiset työvälineet ja tekniikat. Koordinaattori vastaa myös ympäristötiedottamisesta EIP:n johdolle.

Hankkeet-osaston yhteisen asiantuntemuksen avulla EIP pystyy tukemaan entistä paremmin hankkeiden alullepanijoita investoin-

tihankkeiden määrittelyssä, toteuttamisessa ja seurannassa erityisesti unionin muita heikommassa asemassa olevilla alueilla sekä hakijamaissa.

Seuranta tehostuu

Hankkeiden rahoitus- ja arviointiuudistusta tukee sisäinen seurantajärjestelmä, jossa parhaimmat pankkikäytännöt otetaan jatkuvasti huomioon.

EIP:n talousseurannasta vastaava itsenäinen controller raportoi suoraan pankin pääjohtajalle. Pankin kassavirtoja hoitavien yksiköidensä avustamana controller vastaa pankin tilinpäätösten toteuttamisesta ja vahvistamisesta sekä pankin laskentatoimesta ja toiminnan analysoinnista.

Näiden perusteella controller laatii raportteja ja laskemia pankin rahoituksen hoidosta suhteessa vahvistettuihin rahoitustavoitteisiin ja tekee suosituksia tämän toiminnan tehostamiseksi. Hän myös osallistuu rahoituksen hoidon valvontaan ja pankin rahoituspolitiikan suunnitteluun antamalla perusteltuja lausuntoja rahoituspolitiikan vaihtoehdoista muun muassa luotonannon, luottotappioriskien, varainhallinnan, omien lainojen, tasehallinnan ja budjetin osalta.

Controller ja ulkopuoliset tilintarkastajat (nykyään Ernst & Young) sovittavat toimintansa yhteen, jotta pankin tarkastuskomitealle voidaan jättää tilinpäätökset, jotka on laadittu ja tarkistettu korkeimpien mahdollisten avoimuusvaatimusten mukaisesti. Controller on näin ollen keskeinen keskustelukumppani tarkastuskomiteassa, joka koostuu kolmesta EIP:n valtuuston nimittämästä riippumattomasta jäsenestä.■

Nimityksiä

***Lainanantotoiminnon johto* - pääosaston kolmesta perusyksiköstä vastaavat ylijohtajat Michel Deleau (Länsi-Eurooppa), Terence Brown (Keski-Eurooppa) ja Jean-Louis Biancarelli (EU:n kumppanuusmaat). Johtaja Jos van Kaam vastaa yhteisestä *koordinointiyksiköstä* Michel Deleaun alaisuudessa.**

- Eberhard Uhlmann on nimitetty *lakiasiainosaston* ylijohtajaksi.
- Walter Cernoia on nimitetty ylijohtajaksi Euroopan investointirahastoon (EIR), josta on tullut EIP-ryhmän erikoistunut pääomasijoitusten välittäjä.
- Emanuel Maravic on nimitetty *lainananto Keski- ja Itä-Euroopassa* -yksikön johtajaksi.
- Dominique de Crayencour on nimitetty EIP:n Brysselin edustuston päälliköksi.
- Constantin Christofidis on nimitetty *teollisuus ja palvelut* -yksikön johtajaksi hankkeet-pääosastolle.
- Patrice Géraud johtaa *koordinointiyksikköä* hankkeet-pääosastolla varajohtajan tehtävässä.
- Andreas Verykios on nimitetty *henkilöstö*-osaston johtajaksi.
- Per Jedefors on saanut varajohtajan tehtävät, *toiminnot ja infrastruktuuri*, luottoriskit-yksikössä.

Euroopan investoinntipankki mukauttaa toimintarakenteitaan uusia tehtäviä vastaaviksi

Michel Deleau

Taloustieteilijä; opinnot Pariisin Teknillisessä korkeakoulussa; tie- ja vesirakennusinsinööri Ecole Nationale des Ponts et Chaussées -korkeakoulusta. Toiminut tutkimus- ja opetustehtävissä, työkokemusta myös talousmaailmasta etupäässä talousministeriössä Pariisissa. Tuli EIP:n palvelukseen 1986 taloustutkimukset Euroopan unionissa -yksikön johtajaksi; ylijohtajaksi rahoitusjohto Euroopan unionin ulkopuolella -osastolle (1994); vuodesta 1995 alkaen ylijohtaja rahoitusjohto Euroopan unionissa -osastolla.

Emanuel Maravic

Juristi. Tuli EIP:n palvelukseen 1996 Itävallan, Ruotsin ja Suomen EU:hun liittymisen jälkeen lainananto Saksassa ja Itävallassa -yksikön johtajaksi rahoitusjohto-osastolle. Aikaisempi työura: itävaltalaisen Creditanstaltin palveluksessa Lontoossa ja New Yorkissa, sitten Deutsche Bankissa Hong Kongissa, Sydneyssä ja Manilassa.

Terence Brown

Kaupallinen tutkinto (First-class honours degree in Commerce), Master of Business Studies (Hons.). Tuli EIP:n palvelukseen 1978 lainanantotehtäviin rahoitusjohto Euroopan unionin ulkopuolella -osastolle; koordinointiyksikön päälliköksi (1983); jaostopäälliköksi vastuualueenaan Välimeren alueen unioniin kuulumattomat maat (1986). T. Brown käynnisti 1990 EIP:n lainanannon Keski- ja Itä-Euroopassa, 1992 yksikön johtajaksi. EBRD:n johtaja 1991–1996. Sai tehtäväksi perustaa itsenäisen luottoriskit-yksikön 1996.

Dominique de Crayencour

Taloustieteilijä. Toiminut eri tehtävissä Maailmanpankissa ja Morgan Guaranty Trustissa. Siirtyi EIP:hen luottovirkailijaksi 1980; EIP:n Lissabonin konttorin päälliköksi (1986), sitten vetämään organisaatio ja menetelmät -jaostoa (1990); siirtyi luotot ja rahoitushallinto -osastolle 1993; nimitys tietotekniikka-osaston johtajaksi 1997.

Jean-Louis Biancarelli

Taloustieteilijä; opinnot valtiotieteissä. Tuli EIP:n palvelukseen 1977 Maailmanpankista (1973) lainanantotehtäviin, sen jälkeen jaostopäälliköksi (1983) vastuualueenaan Länsi-Afrikan alue ja samassa asemassa Ranska (1986); rahoitusjohtajaksi vastaamaan Afrikan maista (1992), sitten AKT-maista (1994) ja Välimeren alueen unioniin kuulumattomista maista (1996).

Constantin Christofidis

Kemian insinööri. Siirtyi yksityiseltä yrityssektorilta Kreikasta EIP:hen 1983 tekniset neuvonantajat -yksikköön kemianteollisuuden asiantuntijaksi; jaostopäälliköksi teollisuus-yksikköön (1992), missä hän on vastannut etupäässä öljyalan, petrokemian ja farmasian alojen hankkeiden arvioinnista.

Jos van Kaam

Taloustieteilijä. Tuli EIP:n palvelukseen 1971, jossa hän toteutti työuraansa rahoitusjohto Euroopan unionissa -osastolla etupäässä jaostopäällikkönä vastuualueenaan lainananto Yhdistyneessä kuningaskunnassa (1983), sitten Espanjassa (1993). Johtanut viime tammikuusta alkaen rahoitusjohto Euroopan unionissa -osaston koordinointiyksikköä.

Patrice Géraud

Opinnot matematiikassa ja taloustieteissä. Tuli EIP:hen 1977 liikenteen ja televiestinnän ekonomistiksi; 1986 jaostopäälliköksi infrastruktuuri-jaostoon taloustutkimukset-pääosastolle, sitten toiminnan periaatteet -jaostoon; 1995 jaostopäälliköksi vastaamaan koordinoinnista hankkeet-pääosastolla.

Eberhard Uhlmann

Juristi; opinnot Ranskan hallintokorkeakoulussa (ENA) ulkomaalaisten opintolinjalla. Tuli pankkimaailmasta EIP:hen 1979, jossa työskennellyt alusta alkaen rahoitus- ja varainhoito-osastolla ensin varainhallintatehtävissä, sitten jaostopäällikkönä suunnittelu ja seuranta -jaostossa (1983); vuoden 1996 alusta alkaen johtajana toimintojen suunnittelu ja toimeenpanoyksikössä.

Andreas Verykios

Taloustieteilijä; opinnot INSEADissa (Fontainebleau). Toimittuaan yksityisellä sektorilla Britanniassa ja Kreikassa siirtyi EIP:hen 1981 jaostopäälliköksi lainanantotehtäviin vastuualueenaan Yhdistynyt kuningaskunta; vuodesta 1996 alkaen EIP:n Brysselin edustuston päällikkö.

Walter Cernoia

Opinnot yrityshallinnon alalta; pankkikokemusta Milanosta ja Lontoosta. Tuli EIP:n palvelukseen 1982 lainanantotehtäviin vastuualueinaan Itä-Afrikka ja Intian valtameri; jaostopäälliköksi Espanjan jaostoon (1986), sitten Puolan, Unkarin, entisen Jugoslavian liittotasavallan ja Baltian maiden jaostoon (1992). Johtanut vuodesta 1996 alkaen lainananto Keski- ja Itä-Euroopassa -yksikköä.

Per Jedefors

Per Jedefors tuli EIP:n palvelukseen tämän vuoden maaliskuussa. Sitä ennen hän veti Maailmanpankissa Korean ohjelmatoimintaa. P. Jedefors sai siirron Maailmanpankkiin Skandinaviska Enskilda Bankenista, missä hän toimi Emu-ryhmän päällikkönä, luottopäällikkönä, relationship managerina ja talouspäällikkönä. Sitä ennen hän oli Senior Engagement Manager McKinsey & Companyssa ja työskenteli yksityisyrityksessä New Yorkissa.

Uusi AKT–EU-yhteistyösopimus

Merkittäviä muutoksia ja laajempi rooli EIP:lle

Cotonou, 23.6.2000. Beninin talouselämän pääkaupunki valittiin allekirjoituspaikaksi uudelle AKT–EU-yhteistyösopimukselle, joka jatkaa jo 25 vuotta käytössä ollutta Lomén sopimusten sarjaa. Allekirjoitustilaisuus oli suuri tapahtuma, johon osallistui noin 400 edustajaa mm. 71 Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren alueen valtiosta, EU:n 15 jäsenvaltiosta, Euroopan komissiosta ja EIP:stä. Uusi sopimus syntyi pitkällisten neuvottelujen tuloksena, jotka käynnistyivät virallisesti syyskuussa 1998 ja päättyivät helmikuun alussa 2000.

Uusi yhteistyösopimus perustuu aiemmista yleissopimuksista ja etenkin Lomén sopimuksista saatuihin kokemuksiin. Lomén sopimuksen saavutukset ovat pääosin myönteisiä, vaikka ajoittain koettiin myös pettymyksiä. Uudessa sopimuksessa otetaan huomioon nykyajan talouden ja kaupan globaali toimintaympäristö, väestönkehitys, ympäristötietoisuus sekä kasvava kuilu useimpien AKT-maiden ja muiden kehitysmaiden talouskasvun välillä.

EIP HALLINNOI UUTTA RAHOITUSJÄRJESTELYÄ

Sopimuksessa onkin otettu uudenlainen lähestymistapa kehitysyhteistyöhön: vaikka pääpaino on edelleen talouskehityksessä, sopimus tehostaa myös poliittista vuoropuhelua.

Talouskehityksen strategiat

Yhteistyösopimuksen kokonaistavoite on köyhyyden vähentäminen ja poistaminen tykkänään ennen pitkää. Tämä tavoite on perustana kaikille kestävän kehityksen strategioille, joissa "ihminen on pääosassa". Sopimus määrää selvästi, että AKT-maat voivat päättää omista talouden malleistaan ja strategioistaan. Se myös painottaa kokonaisvaltaisen lähestymistavan tärkeyttä yksittäisten strategioiden määrittelyssä, jossa huomioon olisi otettava kehityksen poliittiset, taloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja ympäristönäkökohdat.

Sopimuksen perusperiaatteisiin sisältyy monia uusia piirteitä: yksityissektorin keskeisen roolin tunnustaminen kaikissa kehitysstrategioissa, kansalaisyhteiskunnan entistä laajempi osallistuminen ja markkinatalouden periaatteiden noudattaminen.

Uuden lähestymistavan tärkeinä elementteinä mainitaan yksityissektorin kehittäminen, tuotantoresurssien ja rahoituksen parempi saatavuus, työllisyyden parantaminen, yksilön oikeuksien kunnioittaminen ja perustarpeista huolehtiminen, sosiaalisen kehityksen edistäminen sekä edellytyksien luominen *"kasvun hedelmien tasapuoliselle jakautumiselle"*.

Lisäksi talouden ja hallinnon uudistuksia tukemalla pyritään saamaan aikaan toimintaympäristö, joka edistää yksityissektorin investointeja ja rahoitusalan kehitystä.

Poliittinen vuoropuhelu

Uusi sopimus lujittaa selvästi yhteistyön poliittista osuutta. Sitä tukee myös sopimuksen pitkä kesto: se on voimassa 20 vuotta. Sopimukseen kuuluu nyt poliittinen keskustelu, jonka avulla pyritään edistämään rauhaa ja välttämään konflikteja. Kestävän kehityksen tärkeinä edellytyksinä tuodaan esille myös ihmisoikeuksien kunnioittaminen, demokratian ja oikeusvaltion periaatteet sekä hyvä hallinto. Kaikki osapuolet ovat sitoutuneet noudattamaan ja edistämään näitä periaatteita sekä ryhtymään yhteistoimiin vakavissa korruptiotapauksissa, vaikka ne eivät liittyisikään suoraan EU:n rahoitukseen.

Lähestymistapa on kokonaisvaltainen. Siinä taloudellinen, kulttuurinen ja sosiaalinen kehitys nähdään keinoiksi edistää rauhaa ja turvallisuutta. Näin saadaan aikaan vakaat ja demokraattiset poliittiset olosuhteet, jotka puolestaan tarjoavat vankat puitteet kehitysstrategioille.

Rahoitusyhteistyö

EIP:llä on tärkeä tehtävä uuden yhteistyösopimuksen rahoitusosuuden toimeenpanossa, kuten sillä oli aiemmissakin sopimuksissa. Rahoituspöytäkirjaan on varattu ensimmäiselle viisivuotisjaksolle (2001–2005) 15,2 miljardin euron tukisumma. Siitä 1,7 miljardia euroa on pankin omista rahoitusvaroista (1) myönnettäviä lainoja ja 2,2 miljardia kuuluu uuteen EIP:n hallinnoimaan rahoitusjärjestelyyn. Uuden sopimuksen puitteissa annettavan avustuksen kokonaissumma on siten selvästi suurempi kuin neljännen Lomén sopimuksen kokonaissumma (2).

Budjettivaroista annettava rahoitusapu on järjestetty uudelleen kahteen osaan. Siihen kuuluu Euroopan komission hoitama tukiosuus (11,3 miljardia euroa vuosille 2001–2005) ja uusi rahoitusjärjestely yksityissektorin riskipääoma- ja lainarahoitusta varten. Rahoitusjärjestely poikkeaa huomattavasti aiemmasta riskirahoituksesta jo kokonsa puolesta (ensimmäiselle viisivuotisjaksolle on varattu 2,2 miljardia euroa, kun vastaava summa neljännen Lomén sopimuksen toisessa rahoituspöytäkirjassa oli 1 miljardi).

(1) Hankitaan kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta.
(2) Yhteensä 3,9 miljardia euroa; Lomé IV -sopimuksen ensimmäinen rahoituspöytäkirja 2,25 miljardia euroa ja toinen rahoituspöytäkirja 2,658 miljardia euroa.

Lisäksi sen panostusalue ja toimintaperiaatteet ovat erilaiset.

Rahoitusjärjestelyllä tuetaan yksityissektorin kehitystä ja kaupallisesti toimivia julkisen sektorin yksiköitä. Toiminta on markkinaehtoista. Sijoitusten tarkoituksena ei ole korvata yksityisiä rahoituslähteitä, vaan toimia katalysaattorina muulle rahoitukselle helpottamalla pitkäaikaisen paikallisen rahoituksen saantia sekä houkuttelemalla mukaan ulkomaisia yksityissijoittajia ja lainaajia.

Järjestely toimii *revolving*-rahastona, jossa sijoitusten tuotto virtaa takaisin alkuperäiseen rahastoon. Muutaman vuoden kuluttua rahoitusjärjestely ei siten enää kaipaa täydennystä budjettivaroista. Rahoitusjärjestelyn odotetaan pitkällä tähtäimellä myös olevan taloudellisesti kannattavan.

Jäsenvaltiot, Euroopan komissio ja EIP määrittelevät parhaillaan rahoitusjärjestelyn hallinnon ja toiminnan periaatteita. Vaikka monet yksityiskohdat ovat vielä avoinna, hallintojärjestelmässä

EIP:N RAHOITUS VIITENÄ ENSIMMÄISENÄ VUONNA 3,9 MILJARDIA EUROA

tullaan ottamaan tarkoin huomioon yksityissektorin tarpeet.

EIP:n valtuusto on hyväksynyt pankin omista rahoitusvaroista uuden pöytäkirjan nojalla annettavan lainarahoituksen, ja se on sisällytetty sopimukseen. Näin EIP vahvisti olevansa edelleen sitoutunut tukemaan EU:n kehitysapupolitiikkaa AKT-maissa. Omista rahoitusvaroista myönnettävällä rahoituksella tuetaan investointihankkeita, jotka täyttävät pankin normaalit luotonannon kriteerit.■

Mercedes Sendin de Cáceres
Tiedotus- ja viestintäosasto
(+352) 4379 3134
S-posti m.sendin@eib.org

Voimakkaimmin velkaantuneiden kehitysmaiden taakkaan helpotusta HIPC-aloitteella

EIP hyväksyi hiljattain uuden maksuosuuden, jolla rahoitetaan voimakkaimmin velkaantuneiden ja köyhimpien kehitysmaiden velkahelpotuksia korotetun HIPC-aloitteen puitteissa. Ensimmäinen rahasumma pahiten velkaantuneiden maiden velkataakan keventämiseksi hyväksyttiin vuonna 1998. Korotuksen jälkeen EIP:n osuus aloitteesta on yhteensä 70 miljoonaa euroa. EIP-rahoitus annetaan avustuksina, joilla HIPC-ohjelmaan pääsevät maat voivat hoitaa tiettyjä EU:n myöntämiä luottoja. Pankin maksuosuus on laskettu niin, että se vastaa omista rahoitusvaroista annettujen lainojen osuutta yhteisestä velkasummasta, jota on tarkoitus keventää.

Maailmanpankki ja Kansainvälinen valuuttarahasto IMF käynnistivät HIPC-aloitteen syyskuussa 1996. Suunnitelmalla pyritään hoitamaan ylivelkaantumisen ongelmaa, joka on suurin este monien köyhien maiden kehitykselle. Lainahuojennuksen myöntämisehtona aloitteen perusteella on, että maat pystyvät täyttämään tietyt talouden kuntoisuuskriteerit.

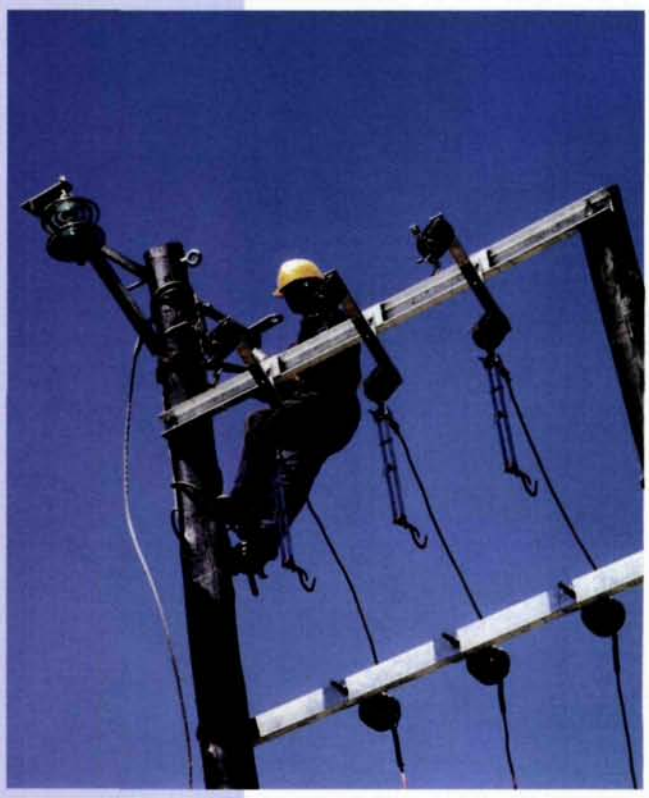

Syyskuussa 1999 IMF:n ja Maailmanpankin johtajat, suurelta osin EU-maiden edustajien aloitteesta, sopivat HIPC-tukipaketin korottamisesta velkahelpotusten lisäämiseksi ja nopeuttamiseksi. Alkuperäisen HIPC-suunnitelman perusteella velkoja helpotettiin vasta loppuvaiheessa, toisin sanoen vasta sitten, kun mailla oli näyttöjä talouden kunnosta. Korotetun suunnitelman perusteella lahjoittajat, EIP muiden muassa, voivat antaa helpotuksia velanhoitoon aikaisessa vaiheessa eli päätöksentekohetken ja loppuvaiheen välillä. Helpotuksia voidaan siten antaa ennen talouden kunnolle asetettujen tavoitteiden täyttymistä jo siinä vaiheessa, kun velkojat hyväksyvät voimakkaimmin velkaantuneiden maiden esittämän erittäin yksityiskohtaisen talouden kuntoutusohjelman, mukaan lukien erityistavoitteiden saavuttamista erityisesti köyhyyden vähentämisen suhteen.

Aluekehityksessä rahoituksen laatu on määrää tärkeämpi

EIP:n talous- ja rahoituskonferenssi tammikuussa 2000 käsitteli aluekehityspolitiikkaa

Jokaisen instituution on aika ajoin pysähdyttävä pohtimaan, miten sen perustehtävän mukaiset tavoitteet parhaiten saavutetaan. EIP ei ole tässä suhteessa poikkeus. Teoreettisiin tutkimuksiin perustuva toiminnan tarkastelu ja uusien näkökulmien etsiminen ovat pääjohtajalle tärkeitä laadunvalvonnan välineitä.

EIP:n perustehtävä on määritelty Rooman sopimuksessa, ja se on myöhemmin toistamiseen vahvistettu Maastrichtin ja Amsterdamin huippukokouksissa. Pankin toiminnan tärkein tavoite on alueiden yhdenvertaisuuden edistäminen kitkattomasti.

Kun Eurooppaa tarkastellaan kokonaisuutena, on valitettavasti todettava, että jo 50 vuotta harjoitettu ja kustannuksiltaan varsin kallis aluepolitiikka on johtanut vain tilanteen säilymiseen lähes ennallaan. Viime vuosikymmeninä esimerkiksi tuloerot Euroopan eri alueilla ovat pysyneet jokseenkin samoina. Jotkut taloustutkijat pitävät tätä nykyään luonnollisena tai ainakin kapitalismiin erottamattomasti kuuluvana asiaintilana: rikkaat rikastuvat, ja myös köyhät rikastuvat – saamatta koskaan rikkaiden etumatkaa kiinni.

Tuottavuuserot eivät kuitenkaan ole muuttumattomia.

Koska tämä taloudellisen kehityksen ja jälkeen jäämisen mekanismi on hyvin monimutkainen, oli aika ottaa aluekehityspolitiikka lähempään tarkasteluun. Se oli pankin taloustutkimusosaston tammikuussa järjestämän vuo-

Oppia vertailututkimuksista

Kaikista maista löytyy alueita, jotka vaikuttivat alkujaan samankaltaisilta mutta ovat kehittyneet hyvin eri tahtiin. Erilaisen kehityksen syiden etsiminen on kuitenkin vaikeaa. Yksi tapa on tarkastella yksittäisiä rahoitushankkeita sen selvittämiseksi, onko niistä löydettävissä yhteisiä piirteitä. Syntyi kolme tapaustutkimusta, jotka koskivat aluepolitiikan rahoitusta Italiassa, Kreikassa ja Espanjassa. Jokaisessa tutkimuksissa oli mukana kansallisella tasolla hyvin menestynyt alue ja toinen, joka oli jäänyt kehityksessä jälkeen.

Vertailututkimuksissa tehtiin kolme merkittävää havaintoa. Ensinnäkin teollisuuden rakenne on tärkeä. Alueelle perustettavien suurten yritysten on käytettävä sellaista teknologiaa, joka edistää paikallisten alihankkijoiden taloudellisen toiminnan kehitystä. Tähän on paremmat mahdollisuudet, jos paikallisten ja etenkin pk-yritysten henkilöstön taidot vastaavat tarpeita.

Toiseksi tarvitaan hyvää aluehallintoa, jotta kehitysohjelmat voidaan sovittaa riittävän tarkasti paikallisiin olosuhteisiin. Siksi voi olla syytä asettaa tiettyjä ehtoja tai ainakin tarkkoja ohjeita varojen myöntämiselle, jotta ne kohdentuvat oikein. Esimerkiksi teknistä ja taloudellista apua sekä paikallishallinnon koulutusta on helppo vaatia.

Kolmanneksi infrastruktuuri-investointien lisääminen ei välttämättä edistä alueiden yhdenvertaisuutta, ja kaikkialla yhdenmukainen lähestymistapa aluekehitykseen on useimmiten tehoton.

Tuloksellisen aluepolitiikan edellytykset

Edellä on korostettu, että hankkeiden arvioinnin tavanomaiset perusteet – tuotto ja maantieteellinen sijainti – eivät yksin riitä takaamaan hankkeen vaikutusta alueen kehitykseen. Sen vuoksi on otettava käyttöön perinteistä kustannus-hyötyanalyysia kattavampi, suhteellisen objektiivinen arviointitapa. Hankkeiden arvioinnissa olisi otettava huomioon ainakin seuraavat asiat:

- Sopiiko hanke johdonmukaiseen strategiaan, jolla pyritään kehittämään alueen vahvuuksia? Etenkin suuret julkisen sektorin investoinnit olisi voitava perustella tältä kannalta.
- Lisääkö hanke paikallisten alihankkijoiden tarvetta? Onko tällaisten yritysten perustamista myös tuettava muilla toimenpiteillä?
- Onko hankkeen toteutus tarkkaan harkittu ottaen huomioon sen erityispiirteet? Koska hankkeiden viivästyminen on joillakin kehitysalueilla tavallista, arvioinnissa on syytä kiinnittää huomiota kaikkiin sidosryhmiin ja hankkeeseen liittyviin riskeihin. Julkisen tuen saanti voisi edellyttää ulkopuolista auditointia sellaisissa hankkeissa, jotka ovat pahasti viivästyneet tai ylittäneet budjetin.
- Vaikuttaako julkisen tuen saatavuus hankkeen toteutuspaikkaan, vai olisiko hanke toteutettu siitä riippumatta? Viimeksi mainitussa tapauksessa tuella ei todennäköisesti ole merkitystä aluekehityksen kannalta.
- Onko hanke itsessään taloudellisesti kannattava? Ennustaminen on vaikeaa, koska noudatettava politiikka voi merkittävästi muuttaa alueen taloudellista toimintaympäristöä. Hyvän ennustajan pitäisi kuitenkin pystyä näkemään koordinointiongelmat, ja hankkeen olisi vaikutettava taloudellisesti moitteettomalta tätä taustaa vasten.

tuisen talous- ja rahoituskonferenssin aiheena. Tällaiset tilaisuudet antavat pankin henkilöstölle älyllistä pureskeltavaa ja uusia virikkeitä työhön. Lisäksi EIP:n sisäistä pohdintaa voidaan näin rikastuttaa alan johtavien asiantuntijoiden ajatuksilla.

EIP:n pääjohtaja ***Philippe Maystadt*** muotoili avauspuheenvuorossaan selkeitä kysymyksiä foorumin vastattaviksi. Ensin hän esitti pohdittavaksi, millaiset epäonnistumiset markkinoilla ovat johtaneet alueiden eriarvoisuuteen, ja minkä verran eriarvoisuutta meidän tulisi olla valmiita hyväksymään? Toiseksi hän muistutti, että valtion rooli on viime vuosina muuttunut. Valtion suora osallistuminen moniin asioihin on vähentynyt, ja monia entisiä julkisen sektorin toimintoja on yksityistetty. Myös aluekehityksestä puhuttaessa on siksi mietittävä, milloin valtion on parasta rahoittaa hanke itse ja milloin taas julkisia varoja olisi käytettävä yksityisten investointien tueksi.

Rikkaat rikastuvat, ja myös köyhät rikastuvat – mutta eivät koskaan saa rikkaiden etumatkaa kiinni.

Pääjohtaja Maystadt korosti myös sitä, että rahankäyttö ei itsessään ole tärkeää: rahoituksen laatu ratkaisee, ei määrä. Julkinen rahoitus on edelleenkin koottava tarkoituksenmukaisiksi tukipaketeiksi. On kuitenkin myös pohdittava, mitä eri alueiden menestys tai taantuminen kertovat siitä, millaisia toimenpiteitä tarvitaan investointien lisäksi. Lopuksi on vielä tärkeää selvittää, voidaanko hankkeiden valintakriteereitä kehittää sen varmistamiseksi, että tietty investointi todella edistää alueen talouskasvua.

Päivän keskustelujen pohjaksi esitettiin katsaus talousteoriaan. Professori ***Angel de la Fuente*** Barcelonan *Instituto de Análisis Economicasta* kertoi, että ennen uskottiin aluepolitiikan tukevan talouskasvua ja alueiden yhdenvertaisuuden olevan jokseenkin automaattinen seuraus. Eriarvoisuuden vähenemisen ja talouskasvun katsottiin siten kulkevan käsi kädessä. Talouden viimeaikaiset muutokset ovat kuitenkin saaneet monet tutkijat uskomaan, että alueiden eriarvoisuuteen johtavat vahvat markkinavoimat.

Myös ***Daniel Moucque***, EU-komission aluepolitiikan pääosastosta totesi, että sosiaalis-taloudellinen eriarvoisuus unionin eri alueiden välillä on melko pysyvää eikä näytä juuri vähenevän. Hän painotti, että alueiden väliset kehityserot ovat EU:ssa edelleen lähes kaksi kertaa niin suuret kuin Yhdysvalloissa. Moucque arveli kuitenkin, että erot saattaisivat olla vieläkin suuremmat ilman komission ja EIP:n huomattavia ponnistuksia.

Onko EU:n aluepolitiikka sitten ollut huonosti suunniteltua? Professori ***Philippe Martin*** (Ecole Nationale des Ponts et Chaussées, Pariisi) nosti esiin perustavanlaatuisen kysymyksen siitä, onko asiaan puuttuminen poliittisin keinoin ylipäänsä toivottavaa. Hänen tärkein väitteensä oli, että julkinen tuki kylläkin nostaa kansantuloa asukasta kohti köyhimmillä alueilla, mutta samalla voidaan menettää muita hyötyjä. Julkisen tuen nettovaikutus saattaakin olla vain tulojen siirtoa rikkailta köyhille, joka ei vaikuta tuottavuuteen. Tämä voi itse asiassa heikentää yleistä hyvinvointia, jos tulonsiirrot kuluttavat niiden vauraiden ja

innovatiivisten alueiden resursseja, jotka parhaiten edistävät maan talouskasvua. Tällaisessa tilanteessa yhdenvertaisuus ja talouskasvu ovatkin toistensa vaihtoehtoja.

Professori Martinin väitteen todisti ainakin osittain oikeaksi EIP:n taloustutkimusosaston empiirinen tutkimus. Esityksen lähtökohtana oli, että hyvin harvat taloustutkijat olisivat sinällään eri mieltä siitä, että talouskasvu on avain yhdenvertaisuuteen. On kuitenkin vaikea kuvitella sellaista kasvumekanismia, joka ei vaatisi jonkinlaista pääomakannan lisäystä. Siksi voimmekin kysyä, onko valtion kiinteän pääoman muodostus (teiden, koulujen, sairaaloiden, satamien, lentokenttien yms. rakentaminen) tärkeintä vai olisiko julkisia varoja ennemminkin käytettävä yksityisten investointien, kuten laite- ja konehankintojen, tukemiseen?

Tuottavuuserot eivät vältämättä ole muuttumattomia.

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että liikeyritysten kiinteän pääoman muodostus ja henkilöstöresurssien kehittäminen (koulutus) lisäävät selvästi talouden kasvupotentiaalia. Sen lisäksi toiminnan perusinfrastruktuurit ovat ilman muuta olennaisen tärkeitä. Monissa tapauksissa on saatu selvää näyttöä siitä, että esimerkiksi viestinnän infrastruktuurin parantaminen on auttanut tasoittamaan alueiden välisiä eroja. Näin ei kuitenkaan yleensä tapahdu julkisissa investoinneissa. Itse asiassa tutkimus osoitti, että julkiset investoinnit ovat parem-minkin johtaneet alueellisen kehityksen uusjakoon kuin lisänneet merkittävästi tuottavuutta.

Alueet kilpailevat usein keskenään julkisen rahoituksen määrästä, mutta enemmän ei aina merkitse parempaa.

Jotkut julkisen sektorin hankkeet ovat kuitenkin varmasti vaikuttaneet positiivisesti aluekehitykseen ja kestäisivät tarkan kustannus-hyötyanalyysin. ***Bertrand Rossert*** EIP:n hankkeiden arviointi -osastolta kertoi näin todella olevan, mutta kaikilta hankkeilta ei voi odottaa samaa tehokkuutta alueiden taloudellisen toiminnan edistäjinä. Niiden vaikutus riippuu esimerkiksi mukana olevista osakkaista ja siitä, miten hyvin neuvottelut osakkaiden kanssa hoidetaan. Monissa arviointiosaston tapaustutkimuksissa on myös todettu, että julkisen sektorin voimakas osallistuminen hankkeeseen hallinnollisista syistä vähentää merkittävästi tehokkuutta, mikä puolestaan heikentää hankkeen mahdol-lisuutta vaikuttaa aluekehi-tykseen.

Lopuksi professori ***Jacques Thisse*** (Université Catholique de Louvain) esitti provosoivan kysymyksen: miksi alueiden eriarvoisuudesta on – tai ei ole – haittaa kansalaisten hyvinvoinnille? Hän painotti, että tietyt markkinatapahtumat voivat johtaa pysyvään alueelliseen keskittymiseen, ja eritteli syitä tähän kehitykseen. Hänen mukaansa kuljetus- ja kaupankäyntikustannusten huomattava lasku viime vuosikymmeninä ja riittämätön työvoiman liikkuvuus ovat olleet merkittäviä tekijöitä keskittymien ja alueellisen eriarvoisuuden synnyssä. Professori Thisse korosti myös, että paikallisten instituutioiden tehokkuus ja laatu sekä teknisen infrastruktuurin taso, kuten erikoistuneiden teknisten palvelujen tuottajien paikalliset verkostot, ovat huomattavan usein menestystarinoiden taustalla. Tämän vuoksi joissakin tapauksissa olisi hänen mielestään alueiden edun mukaista asettaa ehtoja tai ainakin tarkkoja ohjeita lainojen ja tukien myöntämiselle.

Professori Thisse kritisoi sitä, että alueet kilpailevat usein keskenään julkisen rahoituksen määrästä. Hän tarkensi, että alueiden vahvojen puolien hyödyntämiseksi ei kaikkialla ehkä tarvita lainkaan samantyyppisiä infrastruktuureja. Aluepolitiikan päättäjien olisikin keskityttävä siihen, minkälainen julkinen rahoitus hyödyttää parhaiten alueen taloutta. Toisin sanoen enemmän ei aina merkitse parempaa. Thissen teoria tuki selvästi niitä havaintoja, joita tehtiin aiemmin mainituissa vertailututkimuksissa.■

Patrick Vanhoudt
Taloustutkimukset (Chief Economist's Department)
+352 4379 3439
S-posti p.vanhoudt@eib.org

Lisätietoja aiheesta saa EIB Papers -sarjan kahdesta tuoreimmasta numerosta, 5 (1&2), joissa edellä mainitut tutkimukset on julkaistu kokonaan. EIB Papers - julkaisuja voi maksutta tilata EIP:n taloustutkimus-osastolta (Chief Economist's Department), s-posti h.halahan@eib.org, faksi (+352) 4379 3492.

Aluekehitys – Taloudelliset resurssit käyttöön tuloksellisesti

BEI/EIB FORUM

2000 BREMEN

Vuosittainen EIP-foorumi pidetään Bremenissä 19. ja 20. lokakuuta

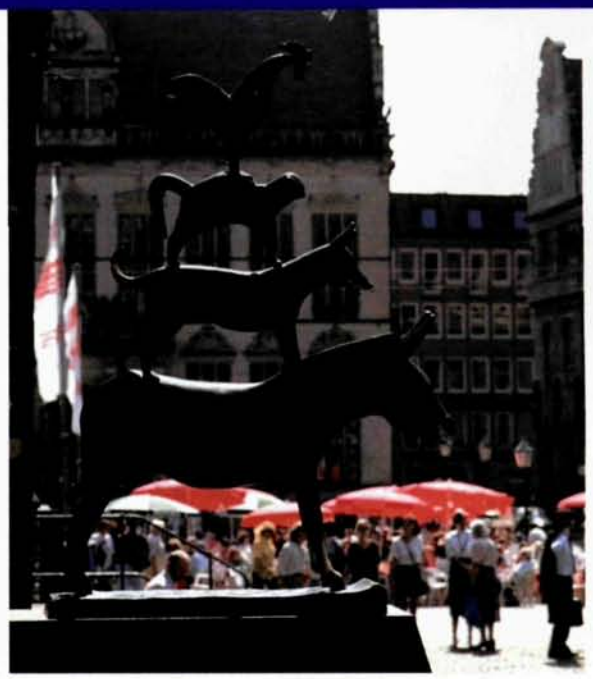

EIP:n ydintehtävänä on tukea tasapainoista alueellista kehitystä terveelle pohjalle rakennettavien investointien rahoituksella. EU:n aluepolitiikka sekä EIP:n toiminta ovat joissakin jäsenvaltioissa auttaneet alueita taloudelliseen menestymiseen, toisissa menestys ei ole yhtä ilmeistä. Mutta vaikka jäsenvaltio on menestynyt, alueiden väliset erot maan sisällä eivät välttämättä ole kaventuneet. Siksi tämän vuoden EIP-foorumin keskeiset kysymykset ovat: "mikä onnistui?" ja "missä meni vikaan?", ja vielä tärkeämpi: "mitä kokemus meille opettaa?"

Tämä on sitäkin tärkeämpää, kun Euroopalla on edessään uusia haasteita. Uudet teknologiat ja kehittyvä tietoyhteiskunta voivat hyödyttää ennen kaikkea jo ennestään korkealle kehittyneitä alueita. Dynaamiset alueet saattavat vastustaa liian raskaita tulonsiirtoja taloudellisessa kehityksessä jälkeen jääneille alueille, sillä ne voivat heikentää alueiden omaa kilpailuasemaa maailmanmarkkinoilla.

Sitä paitsi edessä on EU:n laajentuminen Keski- ja Itä-Eurooppaan. Laajentumisen myötä alueiden väliset kehityserot kasvavat uudenlaiselle tasolle. Väistämättä nousee kysymys, missä määrin erilaisuutta voidaan hyväksyä, ja missä määrin voidaan odottaa reilua apua, jolla uudet jäsenmaat voivat saada vanhojen etumatkaa kiinni talouskehityksessä.

Rahoitusvarat jälkeenjääneiden alueiden avustamiseksi saattavat niuketa. Siten myös on entistä tärkeämpää pyrkiä kohdentamaan parhaalla mahdollisella tavalla käytettävissä olevat varat, niin avustukset kuin lainat, alueellisen kehityksen edistämiseksi.

"Menestystekijät"

Alueellisella menestyksellä on monta osatekijää. Siihen vaikuttavat taloudellisten resurssien lisäksi useat muut tekijät, kuten toimiva hallinto, asianmukainen kehityssuunnittelu, itsenäinen päätöksenteko yhdistettynä päättäjien poliittiseen vastuuseen, yrityshenkisten ihmisten ja koulutetun työvoiman saatavuus. Viimeiseksi tarvitaan vielä yleistä talouspolitiikkaa, joka antaa oikeanlaisia kannustimia rakenteelliselle muutokselle, talouskasvulle ja työllistämiselle. Aihe on monisäikeinen, mutta siitä huolimatta on mahdollista nimetä onnistuneen aluekehityksen tärkeimmät tekijät.

"Opetuksia kokemuksesta"

Toisena foorumipäivänä pohditaan yksityiskohtaisemmin aluekehityksen onnistumista tukevia tekijöitä. Puhujat edustavat kokemusta aluekehityksen, aluepoliittisen suunnittelun ja investointirahoituksen saroilta.

Ensimmäisen työryhmäkokouksen aihe *Aluepolitiikan antamia kokemuksia* keskittyy alueiden vahvuuksien ja heikkouksien arvioimiseen ja pohtii tasapainoisen kehityspolitiikan tarvetta. Viimeksi mainittu käsittää perinteisen, kaikenkattavan suunnittelun, joka sisältää infrastruktuurin, inhimillisten voimavarojen kehittämisen sekä pk-yrityssektorin kannustimet.

"Aluekehityksen rahoitus"

Tämän istunnon ensimmäinen vastausta odottava kysymys on, ovatko euron käyttöönotto ja euroalueella käynnissä oleva rahoi-

tusmarkkinoiden yhdentyminen parantaneet pk-yritysten sekä alue- ja paikallisviranomaisten rahoituksen saatavuutta, sillä tämä on omiaan tukemaan voimakkaasti alueellista kehittymistä.

Toinen käsiteltävä asia on, pitäisikö odottaa nykyisen tiukan budjettipolitiikan jatkuvan Euroopassa, ja pitäisikö kannustaa vaihtoehtoisia malleja, erityisesti julkisen ja yksityisen sektorin yhteistoimintahankkeita, infrastruktuurin rakentamisessa, rahoituksessa ja ylläpidossa. Foorumi pohtii, missä määrin tällaisia malleja voitaisiin soveltaa Keski- ja Itä-Eurooppaan. Samoin myös tutkitaan alueellisesti toimivien pääomasijoitusyhtiöiden roolia.

Günter Grass illallispuhujana

EIP:n traditio on kutsua foorumiensa juhlaillallisille puhujavieraan esittämään näkemyksiä aiheesta, joka ei liity vieraiden päivän teemaan. Tänä vuonna pankki on erityisen ylpeä saadessaan vieraaksi viime vuoden kirjallisuuden Nobel-palkitun Günter Grassin. On tullut myös perinteeksi päättää foorumi isäntämaan EIP:n valtuuston jäsenen puheella.

Tänä vuonna vuorossa on Saksan valtiovarainministeri Hans Eichel. ■

EIP-FOORUMI 2000

BEI/EIB FORUM 2000 BREMEN

19.10.2000

klo 15.00 Foorumin avaus:
Philippe Maystadt, EIP:n pääjohtaja

ISTUNTO I *"Aluekehityspolitiikka – menestystekijät"*

Puhujat:
Kajo Schommer, talousministeri, Saksin osavaltio
Charles McCreevy, valtiovarainministeri, Irlanti
Jaroslaw Bauc, valtiovarainministeri, Puola
Jack McConnall, MSP, rahaministeri, Skotlanti
Monika Wulf-Mathies, Euroopan komission entinen jäsen, aluepolitiikka

JUHLAILLALLINEN
Tervetuliaissanat **Hartmut Perschau**, Bremenin pormestari
Puhujavieras **Günter Grass**, vuoden 1999 kirjallisuuden Nobel-palkittu

20.10.2000

Alustus istuntoon II : *"Kokemuksia aluepolitiikasta ja alikehitysrahoituksesta"*
Alfred Steinherr, EIP:n pääekonomisti

AIHE 1 : *"Aluepolitiikan antamia kokemuksia"*

Puhuja:
Brigitte Ederer, kaupunginhallituksen jäsen, rahoitus, Wienin kaupunki
Pierre Mayet, ministeriöidenvälisen koordinaatioryhmän puheenjohtaja, Sofia Antipolis, Ranska
Pasquale Pistorio, Pistorio, pääjohtaja, ST Microelectronics, Agrate Brianza, Italia *
Ramon Marimon, valtiosihteeri, opetus- ja teknologiaministeriö, Espanja

AIHE 2 *"Aluekehityksen rahoitus"*

Puhujat:
Jacques Guerber, pääjohtaja, Dexia Crédit local de France
Ingrid Matthäus-Maier, johtokunnan jäsen, Kreditanstalt für Wiederaufbau, Saksa
Ari Tolppanen, toimitusjohtaja ja partneri, CapMan Capital Management, Suomi, Euroopan pääomasijoitusyhdistyksen (EVCA) puheenjohtaja

klo 14.00 Foorumin päättäminen
Hans Eichel, valtiovarainministeri ja EIP:n valtuuston jäsen, Saksa

EIP-Foorumi 2000:ta koskevat tiedustelut EIP:n tiedotusosastolta
Yvonne Berghorst, puhelin (+352) 4379 3154, s-posti y.berghorst@eib.org

EIP Tiedote

on Euroopan investointipankin toimittama kausijulkaisu, joka ilmestyy samanaikaisesti 11:lläeri EU-kielellä.

Tämän julkaisun aineisto on vapaasti käytettävissä. Lähde on lainattaessa mainittava ja artikkelileike toimitettava julkaisijalle.

Euroopan investointipankki
100, bd Konrad Adenauer
L - 2950 Luxembourg
Puhelin (+352) 4379 - 1
Telekopio (+352) 43 77 04
H320 Videoneuvottelu 43 93 67

Internet http://www.eib.org
S-posti: info@eib.org

Italian osasto
Via Sardegna, 38
I - 00187 Rooma
Puhelin (+39) 06-4719 -1
Telekopio (+39) 06-4287 3438
H320 Videoneuvottelu 48 90 55 26

Ateenan konttori
364, Kifissias Ave & 1, Delfon
GR - 152 33 Halandri/Ateena
Puhelin (+30) 1-682 4517-9
Telekopio (+30) 1-682 4520

Berliinin konttori
Lennéstrasse, 17
D-10785 Berliini
Puhelin (+351) 21 342 89 89
tai (+351) 21 342 88 48
Telekopio (+351) 21 347 04 87

Lissabonin konttori
Avenida da Liberdade, 144 - 156, 8°
P - 1250 Lissabon
Puhelin (+351) 1-342 89 89 tai 342 88 48
Telekopio (+351) 1-347 04 87

Lontoon konttori
68, Pall Mall
GB - Lontoo SW1Y 5ES
Puhelin (+44) (0)207-343 1200
Telekopio (+44) (0)207-930 9929

Madridin konttori
Calle José Ortega y Gasset, 29
E - 28006 Madrid
Puhelin (+34) 91-431 13 40
Telekopio (+34) 91-431 13 83

Brysselin edustusto
Rue de la Loi 227
B - 1040 Bryssel
Puhelin (+32) 2-230 98 90
Telekopio (+32) 2-230 58 27
H320 Videoneuvottelu 280 11 40

Lay-out: EIB graphic workshop Sabine Tissot
Valokuvat: EIP:n valokuvaarkisto, CE, Stone, Pernille Sørensen, Pantherix Ltd, Universidade de Alicante, Bremer Touristik Zentrale GmbH, Isopress

Painettu Arctic Silk-paperille ("Nordic Swan")
Buck, Luxembourg

IX-AA-99-001-FI-C

Ensimmäinen suunnattu EARN-s-bondi

EIP ja Intesaryhmään kuuluva investointipankki Caboto laskivat yhteisesti liikkeelle helmikuussa Euroopan investointipankin ensimmäisen suunnatun sähköisesti välitettävän EARN-joukkolainan.

Joukkovelkakirjalainan koko on 500 miljoonaa euroa ja se eräntyy 15. lokakuuta 2002. Lainan kuponkikorko on 4,625 prosenttia. Kysymyksessä on EIP:n ensimmäinen sähköisesti myytävä joukkolaina. Ainoana pääjärjestelijänä toimiva Caboto tarjoaa lainaa oman RetLots-järjestelmänsä kautta tärkeimmille italialaisille ja ulkomaisille institutionaalisille asiakkailleen Internetin ja Bloombergin kautta.

Tämä emissio on keskeinen rakennuspalikka, kun kehitetään ja rakennetaan EIP:n internetpohjaista varainhankinnan strategiaa. Menettely otettiin EIP:ssä käyttöön kesäkuussa 1999 vaihtotarjouksella velan muuntamiseksi euromääräiseksi, joka toteutettiin kokonaisuudessaan Internetin kautta.■

EIP:ltä lahjoitus Mosambikille

EIP lahjoitti maaliskuussa 500 000 euroa Mosambikin tasavallalle tulvauhrien auttamiseksi.

EIP on viime vuosina antanut humanitaarista hätäapua monille suuronnettomuuksien koettelemille maille ja alueille. Näiden joukossa ovat Honduras ja Nicaragua 1998, Kosovo, Turkki ja Kreikassa Ateenan tuhoalueet 1999.

EIP on toiminut Mosambikissa jo joitakin vuosia. Rahoitusta on lisätty vuodesta 1992 lähtien pitkällisen sisällissodan päättymisen jälkeen. Neljännen Lomén sopimuksen perusteella hyväksytyillä lainoilla on parannettu maan sähköverkkoa sekä tuettu Mosambikin luonnonvarojen – grafiitti, alumiini, cashewpähkinät, katkaravunkalastus, sokeri – teollista hyödyntämistä ja tuotantoa.■

Berliinin toimisto avattu

EIP avasi toukokuun lopussa uuden konttorin Berliiniin. Toimiston tärkeimpiä tehtäviä ovat pankin voimakkaasti kehittyvien rahoitustoimien tukeminen etenkin Berliinissä ja uusissa osavaltioissa sekä suhteiden vahvistaminen EIP:n, sijoittajien ja yhteistyöpankkien välillä.

Berliinin konttori vastaa ennen kaikkea yhteyksien hoitamisesta liittohallitukseen ja osavaltiohallituksiin sekä Saksassa lainoituskysymyksistä käytävän keskustelun seurannasta. Tämän hetken keskustelunaiheita ovat esimerkiksi julkisen infrastruktuurin uudenlaiset rahoitusmallit.

EIP on kasvattanut Saksan luotonannon vuotuista volyymia kuusinkertaiseksi vuodesta 1990. Kokonaislainananto vuonna 1999 nousi 5,5 miljardiin euroon. Tällä lainasummalla Saksa on suurin EIP-rahoituksen vastaanottajamaa.

Saksojen yhdistyminen oli ratkaiseva läpimurto EIP:n toiminnassa. Kymmenen viime vuoden aikana Saksalle myönnetystä 30,7 miljardin euron lainasummasta suunnilleen puolet on käytetty uusien osavaltioiden rahoitustarpeisiin.

EIP:n päähuomio on ollut erityisesti Berliinissä. Vuoden 1990 jälkeen noin 4 miljardia euroa on kanavoitu Berliiniin 18 suureen infrastruktuuriprojektiin. Lainarahat ovat menneet muun muassa kaasu-, kaukolämpö- sekä vesijohto- ja viemäriverkostojen nykyaikaistamiseen, Potsdamer Platzin rakennustöihin sekä Itä-Berliinin sairaaloiden paranushankkeisiin.■

Saksan valtiovarainministeri Hans Eichel (oikealla) ja EIP:n varapääjohtaja Wolfgang Roth avajaisissa.